

SVLOVENSKIKI vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 29. september 1967

Štev. 39 (1322)

VI. KONGRES ZVEZE SINDIKATOV AVSTRIJE:

Vsestransko soodločanje poglobitna zahteva

Prezident Jonas opozarja na resnost krize

Minulo nedeljo je stopil VI. kongres Zveze sindikatov Avstrije — najmočnejše organizacije v državi — v ospredje avstrijskega javnega zanimanja. Pozornost, ki mu jo javnost posveča, traja ves teden. Danes bo kongres zaključen, njegova vsebina in sklepi pa bodo še precej časa odmevali v političnem, gospodarskem in socialnem življenju naše države.

Pomen kongresa, ki se vrši v času največje gospodarske napetosti v državi v zadnjih 15 letih, je najbolj očiten s tem, da se je njegove slavnostne otvoritve v dunajski mestni hali udeležilo okoli 8000 ljudi, med njimi delegacije in opazovalci iz 19 držav, in da sta ob tej priložnosti govorila zvezni prezident Jonas in zvezni kancler Klaus. Vsebinska predloga, ki jih mora kongres obravnavati in o njih sklepati, obsega 64 strani, med njimi zavzemajo predlogi včlanjenih sindikatov 54 strani.

Pred kongresom, ki zaseda ob stoletnici priborjenega zakona o pravicah zborovanja in združevanja, sta ločeno zasedali frakcija socialističnih sindikalistov in frakcija krščanskih sindikalistov, poleg tega pa je bila še konferenca sindikalno organiziranih žena in kongres sindikalne mladine. V soboto zvečer je priredil dunajski kardinal König sprejem za zvezne sindikalne predstavnike.

V svojem pozdravnem nagovoru je zvezni prezident Jonas poudaril, da je Zveza sindikatov v glavnem dosegla cilje, ki si jih je zastavila na V. kongresu, da pa sedaj nikakor ni le njena naloga, da premosti sedanjo krizo, marveč je to naloga države in celokupnega gospodarstva. S tem v zvezi je izrekel priznanje prizadevanju sindikatov, vse merodajne činitelje pa pozval k nadaljnjemu sodelovanju, da se obvaruje doseženih napredkov in demokracija v državi. Besede zahvale je sindikatom in včlanjenim delavcem in nameščencem za njihov doprinos k dosegu trdnosti države izrekel tudi kancler Klaus.

V ponedeljek je kongres z 700 delegatov in gosti začel s svojim delom. V svojem poročilu je predsednik, državni poslanec Benya najprej nakazal uspehe prizadevanj od zadnjega kongresa pred 4 leti. Pri tem je opozoril na doseganje jamčenega tritedenskega dopusta za vse delojemalce, na doseganje dela prostega državnega praznika, na izboljšave pri socialnem zavarovanju in na olajšave pri meznem davku. Ko je govoril o aktualnih vprašanjih, je zlasti poudaril zahtevo po pravici soodločanja Zveze sindikatov v javnem življenju. To soodločanje se ne more več omejiti le na podjetja in na paritetično komisijo, marveč mora biti razširjeno na številne sosvete in na pravico

do stališča k osnutkom zakonov.

V sklopu poročil o razvoju in delu sindikatov od zadnjega kongresa je govoril sekretar Hofstetter. Število članov je po njegovem poročilu naraslo na okroglo 1.543.000, dohodki pa so od začetka 1962 do konca leta 1966 znašali 1,7 milijarde šilingov. Povečali so se za 25 %. Od tega zneska je bilo 170 milijonov šilingov dodeljenih skladu solidarnosti, 250 milijonov je bilo izdanih za razne podpore, 5 milijonov pa za štipendije. Sindikalno premoženje je naraslo na 394 milijonov šilingov, delo sindikalnih organizacij in ustanov pa je stalo 471 milijonov šilingov.

V teku svojega poročila je ÖVP obdolžil, da se v parlamentu ravna čedalje bolj po svojih strankarskih koristih, isto velja tudi za paritetično komisijo pri vladi. V obeh primerih se premalo upoštevajo mnenja in stališča sindikatov, ki kot celota stojijo izven strankarskih trenj. Za tem, ko je poročal predsednik sindikalno organiziranih žena, katerih število znaša okroglo 431.000. Tekom leta 1966 je število zaposlenih žena padlo za 20.000, junija 1967 pa je bilo zaposlenih 54.000 manj žena kot pred letom dni. Iz tega sledi, da so delovna mesta žena najbolj ogrožena.

Med predlogi, ki jih obravnava kongres, je treba predvsem omeniti zahtevo po pozitivnejših ukrepih na področju gospodarstva, zlasti potom sproženja novega vala industrializacije s koncentracijo in pospeševanjem objektov rasti. Kmetijstvo naj svoja sredstva za pospeševanje porabi predvsem za osvaritev dovolj velikih življenjskih sposobnih kmetij. Pomembna je tudi zahteva po kodifikaciji delovnega prava, ki naj zapopade zdru-

žitev zaščite pri odpovedih in odpustih, ter poenotenje dopustov in odpravnin. Med nadaljnimi zahtevami je treba še omeniti zahtevo po zakonu za zagotovitev delovnih mest, po močnejšem zastopstvu sindikatov v organih podzavljene industrije in po izdelavi trajnejšega koncepta razvoja železnic.

V sredo je na kongresu govoril generalni direktor avstrijske narodne banke Wirlander, danes pa ima predsednik Benya zaključno besedo.

Kongres astronautske federacije v Beogradu

V Beogradu se je v ponedeljek pričel 18. kongres mednarodne astronautske federacije. Kongresa, ki bo trajal do jutri, se udeležuje več kot 1000 znanstvenikov iz 30 dežel. Sovjetska zveza je na kongres poslala »prvo garnituro« 90 znanstvenikov in astronautov, medtem ko so Združene države Amerike poslale le »drugo«. Kongresu prisostvuje sovjetski načrtovalec raket in satelitov, oče prvega umetnega zemeljskega satelita L. I. Sedov.

Kongres, ki je povezan s proslavo desetletnice vesoljskih raziskav v Sovjetski zvezi — pred 10 leti je poletel v vesolje prvi »Sputnik« — razpravlja o uvedbi astronautike v šolske programe, o pogonskih sredstvih vesoljskih ladij, o astrodinamiki, o uporabnosti satelitov v različne miroljubne namene, o vodenju in kontroli vesoljskih ladij, o bioastronavtiki itd. Najpomembnejši del kon-

gresa pa so simpoziji o orbitalnem laboratoriju, ki naj bi nekaj let krožil z izmenljivo posadko okrog Zemlje, o vesoljskem pravu in o zgodovini vesoljskih poletov.

Otvoritveni nagovor je imel oče prvega umetnega satelita L. I. Sedov. V svojem nagovoru je dejal, da je tehnično povsem mogoče zgraditi stalno naseljeno orbitalno postajo, ki lahko odlično služi predvsem raziskovanju s področja astronomije, geografije in meteorologije. Sedaj je v ospredju problem medplanetarnih poletov ljudi na druge planete. Pri tem je omenil, da bo Venera čez 19 mesecev v položaju, ki bo omogočil polet nanjo, Mars pa bo v prav takšnem položaju čez 25 mesecev.

Kongres je povezan z obsežno astronautsko razstavo, pri kateri sovjetska zveza prikazuje vesoljsko ladjo Vozhoh in 11 nadaljnjih vesoljskih teles.

Zahodna Nemčija spet išče Jugoslavijo

Bonnsko notranje ministrstvo je v ponedeljek sporočilo, da je prepovedalo ustaško organizacijo »Hrvaški demokratični odbor« ki ima svoj sedež v Münstru v Vestfaliji. Istočasno je ukazalo njen razpust. V utemeljitvi tega ukrepa je ministrstvo dodalo, da je ugotovilo, da je delovanje tega odbora v nasprotju z zakonom, da je »naperjeno zoper idejo o sporazumevanju med narodi in da prav tako ogroža javni red in mir.« Dva člana tega društva sta bila obtožena kovanja terorističnih akcij v Jugoslaviji in sta bila zaradi tega 10. marca v Kölnu obsojena na zaporne kazni.

V političnih krogih Bonna razlagajo ta ukrep zahodnonemškega notranjega ministrstva kot eno izmed znamenj, ki pričajo o tem, da se Zvezna republika Nemčija zadnje čase resno prizadeva, da bi izboljšala odnose z Jugoslavijo.

Odnosi med Zvezno republiko Nemčijo in SFR Jugoslavijo so se poslabšali pred 11 leti, ko je Nemčija iz protesta proti priznanju Nemške demokratične Republike s strani Jugoslavije prekinila z Jugoslavijo diplomatske odnose. Od tedaj naprej je Jugoslavija v Zahodni Nemčiji vzdrževala le svoj urad, ki je imel svoj sedež v švedskem veleposlaništvu.

Zadnje čase pa so se pričeli vrstiti dogodki, ki kažejo, da leži sedanji zahodnonemški vladi zelo na tem, da bi spet normalizirala svoje odnose do Jugoslavije. Že pomladi je poslala v Beograd svojega diplomata v rangu poslanika. Medtem je bil zahodnonemški minister in generalni sekretar demokratične stranke Heck dvakrat v Jugoslaviji. Prvič se je uradno udeležil gasilske prireditve v Karlovcu, drugič pa je bil na zagrebškem velesejmu.

Vse to in pa sporazum o delovni sili, ki sta ga državi medtem sklenili, kaže, da ubira bonnska vlada

premišljene korake, da bi uredila svoje odnose z Beogradom. Zanimivo je le, da se ji pri tem zadnje čase — izgleda — zelo mudi. Tako je sedanji zunanji minister Brandt še pred dvema leti dejal, da je Ju-

Umrli je Ivan Regent

V Ljubljani je v torek preminul v 84. letu starosti Ivan Regent, eden prvih buditeljev slovenskih delovnih ljudi v borbi za napredek in enakopravnost. Vse svoje življenje je posvetil svojemu narodu in delovnim ljudem sploh. Leta 1902 je postal član Jugoslovanske socialnodemokratske stranke v Trstu, leta 1914 je bil izvoljen v njen izvršni odbor, nakar je postal njen predsednik. Leta 1921 je bil med ustanovitvi Komunistične partije Italije in postal njen sekretar za slovenski del Primorja. Po osvoboditvi je zavezal vidne položaje v vodstvu KPS in KPJ. V tem svojstvu je, kakor prej, posvetil vse svoje delo prosvetljevanju slovenskega človeka.

Ob smrti Ivana Regenta je ZSO poslala Zvezi komunistov Slovenije telegram naslednje vsebine: Ob smrti uglednega borca za pravice delovnega ljudstva in vnetega zagovornika enakopravnosti zamejskih Slovencev se v globokem spoštovanju klanjamo tudi koroški Slovenci.

goslavija v bonnskih diplomatskih odnosih »poseben« primer, drugačni od romunskega, kanclerju Kiesingerju pa se je še pred dvema mesecema zdela, da kompleks obnove odnosov z Jugoslavijo zahteva še temeljito proučevanje.

Kakor pa sedaj izgleda, hoče bonnska vlada izkoristiti »priložnost«. To priložnost pa vidi v nedavni izjavi jugoslovanskega državnega sekretarja Marka Nikežića v Parizu, ko je rekel, da je Jugoslavija pripravljena brez pogojev obnoviti odnose z Zvezno republiko Nemčijo in da za Jugoslavijo to ni nič novega, sicer pa ni pred 11 leti po svoji volji pretrgala stikov in dotlej nikoli ni postavljala pogojev za obnovo odnosov.

TE DNI V BEOGRADU:

Posvet o elektrogospodarstvu med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo

Včeraj se je v Beogradu začelo peto plenarno zasedanje regionalne skupine za koordinacijo, proizvodnjo in prenos električne energije med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo. Na dnevnem redu zasedanja, ki bo jutri končano, so vprašanja proizvodnje in prenosa električne energije, poročila o gradnji elektrogospodarskih objektov, problemi goriva, jedrskih elektrarn in izmenjave električne energije. Neposredni predmet posvetovanja pa je tehnični projekt »220-kV-znače SUDEL« za povezavo prenosa elektrike med Avstrijo, Jugoslavijo in Italijo. Ta daljnovod bo imel svoje izhodišče v Št. Petru na Vašnjah.

Po tem projektu naj bi bil daljnovod s skupno dolžino 660 kilometrov zgrajen do konca prihodnjega leta. Sedaj v Beogradu razpravljajo o vprašanjih njegovega financiranja. Izvedba tega projekta bo te države gospodarsko medseboj še bolj povezala, je vendar električna energija ključni pogoj za gospodarski razvoj in za medsebojno sodelovanje omenjenih držav.

EGS in dežele vzhodne Evrope

Pod tem naslovom je bil konec minulega tedna v Trstu tridnevni posvet ekonomistov, ki so se ga udeležili predstavniki Evropske gospodarske skupnosti in ekonomisti Madžarske, Češkoslovaške, Poljske, Nemške demokratične republike in Jugoslavije.

Noto posvetovanju so dali uvodni nagovori italijanskih predstavnikov. V njih so se prepletale te-le temeljne ugotovitve: Evropa, predvsem vzhodna, doživlja v zadnjem obdobju pomembne gospodarske spremembe, tako da so odstranjene mnoge ovire za intenzivnejše gospodarsko, znanstveno in tudi kulturno sodelovanje med Vzhodom in Zahodom. Tej možnosti odgovarjajoče narašča tudi zanimanje in potreba po gospo-

darski izmenjavi med vzhodno- in zahodnoevropskimi državami, pri čemer je bilo postavljeno za zgled sodelovanje Italije kot članice EGS z Jugoslavijo in sodelovanje med Furlanijo-Juljsko krajino ter Koroško in Slovenijo, katerih prva pripada državi, ki je članica EGS, druga državi, ki je članica EFTA, tretja pa je v jugoslovanskem socialističnem sklopu.

S tem v zvezi je bilo prikazano tudi večja oče se sodelovanje Italije z evropskimi vzhodnimi državami. To sodelovanje ima še veliko možnosti, treba pa je, da se režim trgovinske izmenjave spremeni v prid liberalizacije, da se razširi kreditiranje izvoza in da se poveča tehnično in industrijsko sodelovanje.

Kaj je infrastruktura?

Napredni ekonomisti držav z visokoindustrializiranim gospodarstvom pravijo, da mora tako gospodarstvo na daljšo dobo uspevati le, če ima primerno zgrajeno infrastrukturo. Njen pomen so pravilno spoznali večinoma šele v zadnjih letih, zato pojem »infrastruktura« v čedalje večji meri uporabljajo, ne da bi bilo širšemu krogu prebivalstva znano, kaj pomeni in predstavlja.

Pojem »infrastruktura« je vzet iz vojaške terminologije. Na gospodarskem področju zajamemo s njim zelo različne investicije javne roke, to je države, dežel in občin, ki so namenjene predvsem temu, da ustvarijo pogoje za razvoj zasebne proizvodnje in da odpravijo negativne vplive na zasebno gospodarsko dejavnost. Tako štejejo k infrastrukturi javne investicije na naslednjih področjih: promet, energija, vodno gospodarstvo, gradnjo stanovanj, izobrazbo, raziskovanje, zdravstvo, prostorno načrtovanje in javna uprava. Bistvena značilnost infrastrukture obstoja na vsak način v pomanjkanju lastne rentabilnosti, vsled česar privatno gospodarstvo razumljivo na njej nima potrebnega interesa. Zato pa je narodnogospodarska rentabilnost takih investicij tem večjega pomena.

Vloga infrastrukture trenutno ne obstoja le v vprašanju »kako živimo danes in kako bomo jutri?«, marveč v vprašanju »v kakšnih razmerah moremo in bomo živeli leta 1980?«. Zato je razumljivo, da morajo v čedalje naglejšem tempu razvoja industrijske družbe investicije javne roke biti v določenem razmerju do skupnih investicij in do narodnega dohodka. Poleg tega mora biti struktura javnih investicij taka, da bo držala ravnotežje med investicijami materialnega značaja in med investicijami duhovnega značaja (izobrazba, raziskovanje itd.).

Država, ki greši proti tem zakonitostim, ki ne skrbi za kolikor toliko odgovarjajoče razmerje med javnimi investicijami ter med proizvodnjo in potrošnjo blaga, mora prej ali slej občutiti socialne nepravilnosti in upadanje gospodarske storilnosti.

Prav te ugotovitve pa so resno svarilo tudi za našo državo. Delež investicij na področju infrastrukture, od leta 1950 pri nas ni le nadoval, marveč vidno zaostaja tudi za drugimi industrijskimi deželami. Tako je n. pr. naša država leta 1963 uporabila za infrastrukturo po glavi prebivalstva za 28 % manj kot Zahodna Nemčija, v pogledu na investicije duhovnega značaja pa sameva daleč za evropskimi industrijskimi državami. S 100 šilingi na osebo izda v ta namen na leto manj sredstev, kot jih izda en sam švicarski koncern. V tem pa je tudi jedro prihajajoče krize, ki je ne bo tako lahko odpraviti.

Več olajšav v maloobmejnem prometu

V Ankaranu zaseda od četrta minulega tedna naprej avstrijsko-jugoslovanska mešana komisija za maloobmejni promet. Njena naloga je, da dokončno formulira in podpiše sporazum o nadaljnjih olajšavah v maloobmejnem prometu. Svoje delo bo komisija končala koncem tega tedna.

Med glavno delo komisije sodi izdelava enotnega sporazuma, ki bo zajel vse dosežke delne sporazume, ki so se nanašali na ureditev maloobmejnega prometa in jih izpopolnil. Določila novega sporazuma predvidevajo uvedbo nekaterih novih olajšav za obmejno prebivalstvo. Med drugim naj bi na njegovi osnovi povečali število mejnih prehodov, podaljšali čas krstnikov maloobmejnega prometa ter omogočili prenos večje vsote denarnih sredstev čez mejo. Osnutek tudi predvideva povečanje medsebojne blagovne menjave v okviru maloobmejnega prometa.

Vodja jugoslovanske delegacije Sljepčević je na začetku zasedanja — ki je osmo

Avgust v Sloveniji:

Več turističnih nočitev

Naraščanje inozemskih turističnih nočitev, ki ga v Sloveniji turistična podjetja javljajo že od pomladi naprej, je trajalo tudi v avgustu. V 43 večjih turističnih krajih so našli za 4,2 odstotka turističnih nočitev več kot v avgustu minulega leta. Število nočitev inozemskih turistov pa je bilo za blizu 11 odstotkov večje. Ker gre pri tem še za nepopolne podatke, računajo, da bo dejanski porast še precej bolj ugoden. Ugodno se je inozemski turizem v Sloveniji razvijal tudi v septembru.

Jutri bo odprt graški jugovzhodni sejem

Jugoslavija med inozemskimi razstavljalci na drugem mestu

Letošnji jesenski Avstrijski jugovzhodni sejem v Grazu bo odprl jutri svoja vrata in jih držal za njegove razstavljalce in goste odprta do nedelje 8. oktobra. 1661 razstavljalcev iz 30 držav se bo v tem času merilo v konkurenčnosti in poskušalo pridobiti na dobrem glasu med obiskovalci sejma in kupci. Graški sejem se bo tokrat še bolj kot doslej predstavil kot avstrijski gradbeni sejem, kakor bo tudi spet poskusil stopiti v konkurenco z Innsbruckom kot drugi avstrijski sejem turističnega gospodarstva. Vsak dan bo sejem odprt od 9. do 18. ure prihodnji četrtek in sobota pa celo do 20. ure.

Od razstavljalcev jih odpade 1049 na avstrijske zvezne dežele in 612 na inozemstvo. Med njimi je s 228 razstavljalci najbolj zastopana Zahodna Nemčija, na drugem mestu stoji s 95 razstavljalci Jugoslavija, na tretjem Velika Britanija, na četrtem pa Italija, ki bo sodelovala s 37 razstavljalci. Prvič bosta na sejmu zastopani Brazilija in Tunezija, po daljšem času pa se ga bodo udeležili spet razstavljalci iz Češkoslovaške in Madžarske. V okviru sejma bo v »hali narodov« 12 kolektivnih razstav. Za razvedrilo razstavljalcev in pa obiskovalcev pa bo vsak dan poskrbljeno z oddajo »Automobilisti med poljo« ki bo od 1. do 8. oktobra vsak dan na razstavišču, poleg tega pa bo vsak dan na razstavišču mednarodni folklorni in umetniški program, ki ga bodo dale skupine iz Avstrije, Jugoslavije, Madžarske in drugih sosednjih držav.

Kakor je poročal referent za lisk pri graškem sejmu, dr. Kager, vlada zlasti v Jugoslaviji za sejem veliko zanimanje. To so pokazale že tiskovne konference, ki jih je uprava sejma imela v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Reki, Ljubljani in Mariboru, še bolj pa bo prav gotovo to zanimanje potrdil

obisk jugoslovanskih kupcev, o katerih kupni moči so v Grazu naravnost presenečeni. Lani pomladi so na sejmu našli 35.000 obiskovalcev iz Jugoslavije, jeseni 65.000, letos pomladi pa že nad 100.000. Poleg gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvaške, ki imata tudi na graškem sejmu stalni paviljon, hoče že na prihodnjem letnem pomladanskem sejmu nastopiti tudi srbska gospodarska zbornica, svoje veliko zanimanje pa je prijavila tudi gospodarska zbornica Bosne in Hercegovine.

Poleg gradbenega in kmetijskega sejma ter sejma turističnega gospodarstva je treba kot zanimivosti tega sejma omeniti še razstavo malih živali, kolektivno razstavo Združenih držav Amerike z atrapo Gemini-vesoljske ladje, novostmi na področju elektronike in z avtomobilskimi gumami, ki vzdržijo stalno brzino 220 km. Nič manj ne bo zanimiva kolektivna razstava Sovjetske zveze, ki se bo tokrat predstavila predvsem s stroji za rudarstvo in za pridobivanje nafte. Kakor že spomladi bo posebno pozornost zbudila tudi jugoslovanska modna revija 4. in 5. oktobra.

Premiki v letošnji zunanji politiki

Prvo polletje tekočega leta je pokazalo, da prihaja v avstrijski zunanji trgovini do precejšnjih sprememb. Od svoje dolgoletne in vse predolge orientacije na območje EGS je pričela naša država z nekoliko večjim zanimanjem gojiti tudi trgovino z drugimi območji in državami. Prvo polletje je namreč pokazalo, da je avstrijski izvoz v območje EGS nazadov val za 4 odstotke, medtem ko je izvoz v območje EFTA napredoval za 17 odstotkov, v države vzhodne Evrope pa celo za 20 odstotkov. Na uvozni strani je sicer še vedno 58 odstotkov našega uvoza odpadlo na EGS, vendar se je istočasno uvoz iz območja EFTA povečal za okroglo 10 odstotkov.

V detaljih gledano, je EGS na avstrijskem izvozu v prvem polletju udeležena za 41,63

odstotka (lani 46,5 odstotka), EFTA z 21,51 (lani 19,62), države vzhodne Evrope pa z 16,72 odstotka (lani 14,93 odstotka). Na uvozni strani je delež uvoza iz območja EGS v istem času narasel od 58,45 na 58,68 odstotka, delež uvoza iz EFTA od 16,29 na 17,99 odstotka, delež iz vzhodnih držav pa je zdrknil od 8,93 na 8,5 odstotka. Temu nasproti je vendar avstrijski uvoz iz Sovjetske zveze narasel za 16,6 odstotka, medtem ko je avstrijski izvoz v Sovjetsko zvezo padel za 1,96 odstotka. Iz tega sledi, da se v trgovini z vzhodnoevropskimi državami naša država in njeno gospodarstvo zlasti zanima za sovjetsko blago, medtem ko se blago ostalih držav na avstrijskem trgu še ni v potrebi meri uveljavilo, čeprav so te države pomemben kupec avstrijskega blaga.

Po obsegu blagovne menjave Avstrije stoji še vedno EGS na prvem mestu. Avstrijski izvoz v njeno območje je v prvem polletju predstavljal vrednost 9344,2 milijona šilingov, njen uvoz pa vrednost 17.406,2 milijona šilingov. Trgovinska bilanca s tem območjem kaže letos že v prvem polletju avstrijski deficit v višini 8062 milijonov šilingov. Na drugem mestu stoji območje EFTA, katerega članica je Avstrija. Njen izvoz v to območje je v prvem polletju znašal 4828,5 milijona šilingov, njen uvoz iz tega območja pa 5357,3 milijona šilingov, vsled česar je avstrijski deficit znašal 528,8 milijona šilingov. Temu nasproti je bila naša država v vzhodni trgovini s 1223,2 milijona šilingov aktivna, pri čemer je naš izvoz dosegel vrednost 3752,9 milijona šilingov, uvoz pa vrednost 2529,7 milijona šilingov.

MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO:

Nov sporazum o blagovnem prometu podpisan

Minuli teden sta pomočnik jugoslovanskega zveznega sekretarja za zunanjo trgovino dr. Petar Tomić ter načelnik v avstrijskem ministrstvu za trgovino dr. Max Felbl na Dunaju podpisala sporazum o blagovnem in plačilnem prometu med obema državama. Novi sporazum bo nadomestil dosedanjega, ki je bil podpisan leta 1948.

Ob podpisu je bilo rečeno, da je novi dokument rezultat in potrdilo vsega tistega, kar je bilo v zadnjih letih doseženo v gospodarskih odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo. Novi sporazum je omogočil nadaljnji razvoj dobrih sosednjih odnosov med obema državama.

Avstrijsko-jugoslovansko sodelovanje je v zadnjih letih od leta do leta zavzemalo večji obseg. Letos je bil avstrijski izvoz v prvem polletju z okroglo 635 milijoni šilingov za 50 odstotkov večji, kot lani, jugoslovanski izvoz v Avstrijo pa je napredoval za 10,7 odstotka na okroglo 600 milijonov šilingov. V zvezi z dosedanjim blagovno izmenjavo se vendar Jugoslavija pritožuje, da kupuje Avstrija v Jugoslaviji vse premalo industrijskih pol- in končnih izdelkov. Medtem ko so ti izdelki v jugoslovanskem uvozu udeleženi z 28 odstotki, so v avstrijskem uvozu udeleženi le s 16 odstotki.

Novi blagovni in plačilni sporazum odpira gospodarskemu sodelovanju obeh držav še velike možnosti, saj v obeh primerih sodelovanja ne presega 3 odstotkov celokupne zunanje trgovine. Liberalizacija trgovine po določitih GATT in težave pri avstrijskem izvozu bodo k povečanju blagovne izmenjave med obema državama praviako prispevale, kakor avstrijski namen, da si uredi Rijeko kot svoje glavno tranzitno pristanišče. Tozadevni razgovori so bili pred kratkim na Rijeki.

POSIROKEM SVETU

LJUBLJANA. — Ker je bil dosednji predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Drago Dolinšek poklican na novo službeno mesto, je četrti skupščina Gospodarske zbornice SR Slovenije izvolila Leopolda Kreseta za novega predsednika. Novi predsednik sodi med vidne predstavnike gospodarskopolitičnega življenja Slovenije. Bil je minister za državne nabave, podpredsednik mesnega ljudskega odbora Ljubljana, generalni direktor Gospodarskega razstavišča v Ljubljani, naposled pa predsednik gospodarskega zbora skupščine SR Slovenije.

MOSKVA. — V sovjetskem kmetijskem ministrstvu je bil podpisan sporazum o italijansko-sovjetskem sodelovanju na področju znanstvenega raziskovanja v kmetijstvu. Sporazum predvideva med drugim izmenjavo strokovnjakov, znanstveno-tehničnih pojasnil in načrtov, strokovnega čtiva, vzorcev semen in obiskov znanstvenih raziskovalcev.

MOSKVA. — Predsednik turške vlade Demirel se je minuli teden mudil na uradnem obisku v Moskvi. Pri sprejemu, ki ga je njemu v čast priredil sovjetski premier Kosigin, je bila poudarjena, da so se sovjetsko-turški odnosi izboljšali, kar ne bo le v korist nacionalnim interesom obeh držav, temveč bo krepiło tudi mir na Bližnjem vzhodu in po vsem svetu. Premier Demirel je dodal, da Turčija ne more dopustiti, da bi kdo osvajal ozemlja drugih držav, niti ne, da bi pripojitev tujih ozemelj postala dokončna.

ZAGREB. — Stajerski deželni glavar Krainer se je koncem minulega tedna mudil na obisku na Hrvaškem. V sredo pa je deželni glavar Krainer prispel na dvadnevni obisk v Ljubljano, kamor ga je skupno z njegovim namestnikom Schechnerjem povabil predsednik izvršnega sveta Stane Kavčič.

BEOGRAD. — V pomoč arabskim deželam, da se izkopljejo iz krize po izraelski agresiji, so v Jugoslaviji zbrali 4,5 milijarde sedanjih dinarjev, to je 1,5 milijarde več, kot je bilo prvotno predvideno. Poleg tega so poslali arabskim deželam pomoč v hrani, zdravilih, šotorih, čevljih, in drugih industrijskih izdelkih v vrednosti 8 milijard sedanjih dinarjev.

NEW DELHI. — Te dni se zbirajo azijski ministri za trgovino v Bangkoku, da se pogovorijo o stališčih, ki jih bodo zastopali pri pogovori o razvoju, ki bodo v Alžiru prihodnji mesec. Razgovori v Alžiru bodo predpriprava za konferenco OZN o trgovini in razvoju (UNCTAD). Sestanek azijskih ministrov za trgovino je bil sklican na pobudo Tajske.

NOVI SAD. — Od petka minulega tedna naprej je v Novem Sadu odprta mednarodna razstava lava in ribolova. Na razstavi in sejmu sodeluje nad 40 dežel Evrope, Azije, Afrike in Amerike. Za podobnimi razstavami na Dunaju, v Berlinu, Düsseldorfu in Firencah je to peta mednarodna lovska razstava.

MOSKVA. — Sovjetski premier Kosigin je v pelek sprejel šefa vladne gospodarske delegacije DR Vietnam Tan Ngyja, ki je istočasno podpredsednik vietnamske vlade. Ob tej priložnosti je bilo podpisanih več sporazumov o sovjetski pomoči DR Vietnam. Sovjetska zveza bo dobavila letala, protiletalske topove, rakete »zemlja-zrak« ter drugo orožje in vojaško opremo. Istočasno so podpisali sporazume o brezplačni pomoči DR Vietnamu, dodelitvi novih kreditov in o trgovinski izmenjavi v prihodnjem letu.

CORPUS CHRISTI. — Minuli teden je nad ameriško celino besnel orkan Beulah. Najhuje je divjal v južnem Teksasu, kjer je povzročil nad milijardo dolarjev škodo. Nad milijon ljudi je zaradi njega odrezanih od vseh komunikacij, število ljudi, ki so bežali pred razburkanimi valovi morja, ko so začeli preplavljati cele pokrajine, pa je preseglo 120.000.

POREC. — Ob jugoslovanski jadranski obali že 8 let iščejo ležišča nafte in zemeljskega plina. Za nafte so začeli vrleti na desetih krajih v bližini Zadra, Rovinja in na Visu. Doslej so prišli na nafte na štirih mestih. Strokovnjaki 14 dežel Evrope in Amerike so na prvem jadranskem srečanju iskale nafte v Poreču prišli do zaključka, da ulegne biti to področje v bližnji prihodnosti eno najvažnejših evropskih področij za črpanje nafte in zemeljskega plina.

TRST. — V soboto so v Italiji pomaknili ure za eno uro nazaj in prešli od poletnega časa na pravi sončni čas.

ANKARA. — V ponedeljek se bodo v Turčiji začeli manevri sil atlantskega pakta pod ameriškim poveljstvom. Manevri, imenovane »Globoka brazda« bodo organizirali blizu mesta Samsun v pokrajini Merzifor na obali Črnega morja, udeležile pa se jih bodo kopenske sile in letalske enote ZDA, Turčije in Italije. Manevri bodo trajali do 8. oktobra, sodelovalo pa bo okoli 5000 vojakov.

BEOGRAD. — Na tretjem zasedanju jugoslovansko-sovjetskega komiteja za gospodarsko sodelovanje so koncem minulega tedna podpisali protokol o nadaljnjem razvoju tega sodelovanja. To sodelovanje se bo nanašalo zlasti na specializacijo in kooperacijo v avtomobilski industriji, v gradbeništvu in proizvodnji domašnih delov za kmetijske, gradbene in druge stroje. Pri tem so ugovarili, da se bo že letos blagovna menjava med obema deželama povečala za 10 odstotkov, v prihodnje pa se bo še uspešneje razvijala.

ADEN. — Britanske vojaške enice so v nedeljo pričele zapuščati Aden, že prej pa so zapustile takoj imenovani Mali Aden okoli 40 km zahodno od mesta Aden. Odgovornost za varnost v adenskih šejahih Oman in Al Mansura, ki sta bila prejšnji mesec prizorišče več protibritanskih akcij, pa so prepustile južn-arabski armadi. Umik bo končan do decembra tega leta.

SYDNEY. — Avstralski znanstveniki so napravili prve posnetke Sonca s prvim radioheliografom. Pomembnost teh posnetkov primerjajo s prvimi posnetki Lune s satelita. Slike kažejo radijske viharje v sončni zunanji atmosferi. Viharji so po moči enaki eksploziji nekaj milijonov vodikovih bomb, zato jih ni mogoče opazovati z optičnimi teleskopi. Heliograf je sestavljen iz 26 radioteleskopov, katerih vsak ima v premeru okrog 200 metrov.

KOROŠKI INŠTITUT ZA POSPEŠEVANJE GOSPODARSTVA:

Poklicna izobrazba gibalo napredka

Inštitut za pospeševanje gospodarstva pri koroški zbornici obrtnega gospodarstva se je pred kratkim predstavil s svojim načrtom dela v letošnji jesenski sezoni, istočasno pa je dal tudi poročilo o svojem delu tekom lanskega leta. Inštitut (WIFI), ki se je lani jeseni preselil v novo poslopje za zbornico obrtnega gospodarstva, je lani priredil 860 seminarjev, tečajev in predavanj, ki so skupno trajali skoraj 20.000 ur. Njegovih prireditev se je udeležilo nad 40.000 obrtnikov in trgovcev ter njihovih uslužbencev. V letošnjem jesenskem semestru ima v načrtu 380 prireditev v Celovcu in po okrajih. Načrt je objavil v lični brošurici, ki je vsakomur na razpolago v pisarni inštituta.

Povojna leta ter njihov burni splošni gospodarski in tehnični razvoj so pomaknili potrebo po nepretrdnem strokovnem in tehničnem izobraževanju in izpopolnjevanju ljudi v poklicih in osrednje javnega zanimanja. Ta potreba je postala posebej očitna pri ljudeh, ki se bavijo z obrtništvom in trgovino. Prav zaradi tega njihova zbornica posveča temu izobraževanju iz leta v leto večjo pozornost. Potreba po izobraževanju pa posebno naglo narašča, odkar je na trgu kupec zamenjal prodajalca kot odločujočega faktorja in odkar je trg z blagom vedno bolj nasičen.

Prav temu položaju odgovarjajoče pa je WIFI prilagodil svoj načrt izobraževanja v letošnjem jesenskem semestru. Ta načrt je osredotočen

- na splošno strokovno izobraževanje,
- na izobraževanje na poti racionalizacije,
- na izobraževanje na področju pospeševanja eksporta in
- na vsestransko pospeševanje turizma v deželi,

pri čemer je spričo nastalega položaja v koroškem turističnem gospodarstvu dan primat pospeševanju turizma in sicer na podlagi spoznanja, da so dobra kuhinja, osebna skrb za goste in prvovrsten servis najodločilnejši faktorji za nadaljni razvoj turizma v deželi.

Med 380 prireditvami, ki so v načrtu letošnje jeseni, je 28 seminarjev, ki se bavijo z računovodstvom, finančnim vodenjem, odnosom do sodelavcev, pospeševanjem prodaje in z izkoriščanjem podatkov v podjetjih. Taki seminarji ne bodo le v Celovcu, marveč tudi po okrajih, kjer bo med drugim govora o lanskim zakonih o gospodarski rasti in o letošnji reformi dohodninskega davka.

Za uslužbence v trgovini so predvideni tečaj o računovodstvu in knjigovodstvu, strojepisju in bilančnem knjigovodstvu, za tehnike pa tečaj na področju tehničnega risanja in dela z računalom. WIFI bo nadaljeval tudi s tečaji s področja strojegradije in elektrotehnike ter s tečaji za varjenje kovin in s tečaji s področja televizijske tehnike in elektronike.

Repertoar ljubljanske Opere v slovenskem gledališkem letu

Ljubljanska Opera bo svojo gledališko sezono v okviru proslav ob stoletnici ustanovitve dramatičnega društva pričela 7. oktobra s premiero »Gorenjskega slavčka«. Tej operi bo sledil v preobleki Kozinov »Ekvinokcij« in balet Danila Švare »Nina«. S temi deli hoče ljubljanska Opera v jubilejnem letu slovenskega gledališkega življenja dati zaslužen priznanje.

nje domači operni in baletni ustvarjalnosti.

V njenem repertoarju pa so nadalje ne znamenite opere. Poleg Verdijeve »Aide« sta še Puccinijeva »Madama Butterfly« in Gounodov »Faust«. Razen teh treh opernih novitet sta na sporedu še Haydnova komična opera »Svet na mesecu« in Janačkova opera »Katja Kabanova«, ki pomeni posebno obogatitev programa ljubljanske Opere.

Ljubitelji baletne umetnosti bodo v novi sezoni lahko videli baletni večer, sestavljen iz baletov: Čajkovski »Simfonija«, B. Ipavec »Serena« in pa G. Auric »Soba« ter S. Prokofjeva znameniti balet »Romeo in Julija«. Spored bodo dopolnili še z delom domačega skladatelja Danila Švare in sicer z njegovo najnovejšo opero »Ocean«.

Kaj pa mariborska Opera?

Mariborska opera se bo v proslavo slovenskega gledališkega leta vključila z prvo izvedbo slovenske opere skladatelja Bruna Cipicija »Dr. Petelin«, za katero je libreto napisal režiser Fran Žižek. Kot novosti ima poleg tega na sporedu še polvečerni operi »Profesor King« italijanskega skladatelja Rigaccija in »Plameneča ljubezen« Manuela de Falle ter balet »Španski capriccio« Rimskega Korsakova.

Kot novitete ima nadalje na sporedu Verdijevo opero »Othello«, Huga Wolfa komično opero »Corregidor« ali Jančkovo opero »Lisico Zvitorepko«. S prvo bi se rada oddolžila skladateljskemu in pedagoškemu delu slovenjegraškega rojaka Huga Wolfa.

Poleg tega hoče mariborska Opera v prihodnji gledališki sezoni še obnoviti ali pa ponoviti opere »Andre Chenier« Umberta Giordania, »Traviata« G. Verdija, »Soročinski sejmi« Musorgskega, »Gorenjski slavček« Foersterja in »Seviljski brivec« Rossinija.

Poleg tega so na izbiro specialni tečaji za krojače in šivilje, za tapetnike, fotolaborante, frizerje in za najraznovrstnejše oblike obdelave in predelave lesa.

Dejavnost WIFI na področju racionalizacije obratovanja bo letos posebej zajela turistična podjetja, podjetja, ki se bavijo s prometom, trgovino in žagarsko industrijo. Ta dejavnost ne bo omejena le na tečaje in seminarje, marveč tudi na neposredno analizo podjetij, katerih lastniki hočejo ugotoviti pota k večji produktivnosti podjetja. Poleg tega bo WIFI priredil letos jeseni tri razstave in sicer od 18. oktobra do 3. novembra razstavo »Gradnja poslovalnic in portalov«, od 22. do 29. oktobra pa bosta razstavi »Avstrijski teden« in »Teden knjige«.

Kot posebnost v izobraževalnem programu WIFI pa je treba zabeležiti njegovo sodelovanje z deželno upravo za delo. Skupno z njim omogoča obisk ustreznih tečajev vsem, ki morajo iz strukturnopolitičnih razlogov menjati svoj poklic in se usposobiti za njega. To delo je v času, ko številni poklici odmirajo in se porajajo novi, največjega pomena.

Slovensko gledališče v Trstu

za stoletnico slovenskega gledališkega življenja

Slovensko gledališče v Trstu vstopa v jubilejno leto slovenskega gledališkega življenja s ponosno bilanco svojih dvaindvajsetletnih prizadevanj: uveljavilo se je kakovostno in količinsko, pridobilo je svoje stalne gledališke obiskovalce povsod, kjer v Italiji živijo slovenski ljudje, in utrdilo je most med italijansko gledališko tvornostjo in slovenskimi ljudmi na obeh straneh italijansko-jugoslovanske meje. Njegovo nenehno prizadevanje za enakopravnost z italijanskimi gledališči je sicer doseglo s kulturnim domom lastno gledališko hišo, vendar gledališče še vedno ne uživa docela enakopravnega statusa z italijanskimi gledališči.

Minulo gledališko sezono je tržaško slovensko gledališče zaključilo s 128 predstavami. Letošnji gledališki repertoar 12 članskega ansambla predvideva 5 premier za abonma in otroško premiero. Poleg njega bo imel novoustanovljeni dramski studio pod vodstvom Branka Babiča še tri premiere.

Med premierami bo slovensko dramatik zastopala drama »Med štiri-

mi stenami« Iva Brniča, iz italijanske gledališke zakladnice bo prišla na oder dramatizacija romana »Zeno Cosini«, ki ga je dramatiziral Tržačan Tullio Kezich, svetovno klasiko bo zastopal Oscar Wilde z delom »Kako važno je biti resen«, sodobno evropsko komedijo pa »Jajce« Feliciana Mareceaua.

Mladini bosta namenjeni »Pepelka« Marije Holkove in mladinska igra »Ostržek«. Novoustanovljeni dramski studio se bo predstavil s »Bluesom« T. Williamsa, »Poznate mlečno cesto« K. Witlingerja in z delom »Dolgo božično kosilo« Th. Wilderja.

Kakor v vsaki sezoni bo tržaško gledališče gostovalo tudi v Sloveniji, medtem ko bo v svoji hiši sprejelo v goste vsa ljubljanska gledališča. Prvič se bo na njem predstavila tudi ljubljanska Opera, poleg nje pa bosta gostovali še zagrebška in reška Opera. Na sporedu pa ima tržaško gledališče tudi gostovanje gledališke skupine Slovenskega prosvetnega društva »Rož« iz St. Jakoba v Rožu.

XII. knjižni sejem v Beogradu:

Nad 600 založb razstavlja 40.000 knjig

V četrtek minulega tedna so v Beogradu odprli dvanajsti mednarodni sejem knjig, ki se ga udeležuje 76 domačih in 62 tujih razstavljalcev kot zastopnikov več kot 600 založb v svetu. Na sejmu je razstavljenih okoli 40.000 knjig. Sejem je ob navzočnosti več kot 1000 gostov odprl generalni sekretar zvezne konference SZDLJ Beno Zupančič.

V svojem otvoritvenem govoru je opozoril na knjigo in njeno vlogo v prizadevanjih za prijateljstvo in sožitje med narodi. Knjiga na poseben način vzdržuje intelektualne in tehnične možnosti vsake dežele, v veliki meri pa ustvarja pogoje tako za premagovanje lastne zaostalosti, kakor tudi za slike med intelektualci in za pomoč na vsakem mestu doma in v tujini. Povezovanje ljudi in njihovih intelektualnih spoznanj ob pomoči knjige je bilo vedno ocenjeno kot pomemben prispevek k humanim hotenjem miroljubnega človeštva, k miru, napredku in bratstvu, ki so v življenjskem interesu vseh delovnih ljudi na svetu.

V svojem nagovoru pa je tudi ugotovil, da je jugoslovansko založništvo doseglo kvantitativne in kvalitativne možnosti razvite države in da je odprlo umske in tehnične možnosti, ki pa še niso povsod dovolj organizirane, ker knjiga še vedno ne pride povsod v zadostni meri in v zadovoljivem izboru do vsakega našega človeka.

Sklepi pisateljskega srečanja Statenberg 1967

Slovenski pisatelji, zbrani 17. septembra 1967 na četrtem srečanju pisateljev v Statenbergu, so skupaj z gosti književniki iz Vojvodine, Srbije, Črne gore, Hrvaške in zamejstva razpravljali o usodi literarnega dela na poti od ustvarjalca do bralca v naši praksi.

Ugotovili so:

● Knjiga je pri nas skoraj izenačena s katerikoli potrošniškim blagom, kar je tuje njenemu namenu in poslanstvu.

● To ovira njeno pot od ustvarjalca do bralca in prizadeva tako enega kakor drugega.

● V takih razmerah je položaj založb zmeraj težji. Tako ne morejo izpolnjevati svojega narodnostno kulturnega poslanstva, ki ga imajo kot delovne organizacije posebnega pomena. Podatki kažejo, da izbaja čedalje manj izvirnih del, da naklade padajo in da ostaja vedno več knjig neprodanih.

Družba bi morala omogočiti založbam, da lahko tudi v okviru svobodnega tržišča normalno poslujejo. Založbe bi pa naj poskerbele za bolj usklajene, načrtovane in manj naključne knjižne programe.

● Duhovno in materialno okolje, v katerem ustvarja danes naš pisatelj, je zelo nespodbudno. Delo pisatelja je v primerjavi s splošnim gibanjem osebnih dohodkov čedalje slabše plačano.

Pisatelj kot neposredni proizvajalec knjige ne sodeluje pri izdajanju knjig kot samoupravljalec.

● Družbena pomoč knjižnicam upada, zato se zmanjšuje tako število knjižnic kakor tudi možnost dopolnjevanja knjižnih fondov.

Menimo, da bi društvo slovenskih pisateljev skupno z Društvom bibliotekarjev Slovenije moralo pripraviti za jesensko skupščinsko razpravo o knjižnicah predloge za rešitev tega kritičnega stanja, ki bistveno vpliva tako na položaj založb kakor tudi pisateljev.

● Obveščanje javnosti o izvirni knjigi je pomanjkljivo. Knjižna propaganda in reklama sta slabi, javna sredstva obveščanja knjigi ne posvečajo stalne pozornosti, knjigotrštvo je na nizki strokovni ravni.

Društvo slovenskih pisateljev se je na svoji seji 19. 9. 1967 seznanilo s sklepi Statenberškega srečanja in z njimi v celoti soglašala.

Društvo slovenskih pisateljev

Beatle biti pomeni duševno zdrav protest proti idolom otroške dobe. Če se mladi človek ne identificira več z očelom, materjo, učiteljem ali stricem, če prehaja v dobo, ko hoče postati sam in ko zavrne te idole otroštva, začne iskati sovratnika. Šlini — do petnajstletne Beatlese ne bomo našli. V tej starosti tak skupinski protest nima več psihološke

Beatle je samo prehodni pojav

upravičenosti. V času doraščanja pa je za zdrav razvoj mladine neobhodno potreben.

S takimi ugotovitvami je postregel prof. dr. Hans Hoff na svojem predavanju v okviru dunajskih visokošolskih tečajev in dodal, da so dolgi lasje, zanemarjena obleka in posebna ljubezen za določene plese in najnovejšo modo popevkarstva kot izraz mladinskega protesta normalni. Proti takemu protestu je treba nastopiti šele, če dobi kriminalne oblike.

TUDI PRIHODNJE LETO:

Slovenska filharmonija pride v Celovec

Slovenska filharmonija, ki že leta sem redno tudi v Celovcu gostuje z enim koncertom letno, je tudi v spored svoje nove sezone vzela v program gostovanje v Celovcu. Slovensko instrumentalno glasbeno umetnost pa bo manifestirala tudi še po drugih deželah.

Njen direktor Ciril Cvetko je — ko je govoril o programu nove sezone Slovenske filharmonije — s tem v zvezi dejal: Ena najvažnejših nalog Slovenske filharmonije so tudi izvedbe domačih skladb. Letos je na sporedu deset slovenskih del, med katerimi bodo doživljale prvo izvedbo Srebotnjakove štiri epizode za orkester in Adamičev Koncert za čelo in onkester. Seveda pa to ni ves naš prispevek k slovenski ustvarjalnosti. Slovenska dela bomo še izvajali na naših gostovanjih v Beogradu, Novem Sadu, Mariboru, Trstu, Celovcu, kakor tudi na naših turnejah po Avstriji, Češkoslovaški in Italiji.

Dr. Mirt Zwitter

PETDESETLETNIK

Včeraj je minulo 50 let, odkar je v mnogostevilni kmečki družini pri Abuju v Zahomcu zagledal luč sveta Mirt Zwitter. Včeraj je izpolnil pol stoletja svojega življenja, v katerem je iz skromnega kmečkega otroka zrasel v nabudnega dijaka in vztrajnega borca na našem narodnostnem področju, v oblikovalca naše zadrugne dejavnosti po drugi svetovni vojni in v pobudnika našega gospodarskega uveljavljanja.

Življenjska pot našega petdesetletnika dr. Mirta Zwitterja je bila kamenita in težka, kakor je bila v tem času kamenita in težka pot našega koroškega slovenskega ljudstva, da se je od vse preveč ponižanega in vsakomur pokornega po težkih preizkušnjah dvignilo v ljudstvo s samozavestno in — če je treba — tudi uporno dvignjeno glavo, svesto si ne le svojih dolžnosti, marveč tudi svojih pravic. In prav na tej poti je stal naš jubilar, že v svojih gimnazijskih letih sredi med njim in bodril z vso vnemo. Zato mu tudi niso izostale težave v letih njegovega študija. Navzlic njim je že leta 1939 promoviral za doktorja prava, nakar se je posvetil študiju političnih ved, dokler ni bil vpoklican v vojsko. Kot vojaški tolmač je leta 1944 prišel v Ljubljano v stik s slovenskim narodnoosvobodilnim gibanjem in se vključil v OF.

Od leta 1945 naprej smo dr. Mirta Zwitterja srečali na vodilnih položajih naših narodnostnih prizadevanj v Celovcu. In tu je še danes. Ne moremo v podrobnem naštevati njegovih funkcij, ki jih od tedaj naprej izpolnjuje, posebej pa moramo omeniti njegovo prizadevanje

- za povračilo premoženja in izplačilo odškodnine našim izseljencem,
- za oživitve naše kulturnoprosvetne dejavnosti in njenih organizacij,
- za doseg lepega in ustreznega doma naše dijaške mladine v Celovcu ter
- za obnovo in nadaljni razvoj našega združništva.

Prav temu področju je svest pomena zadrugno-gospodarske zasidranosti naših narodnostnih prizadevanj posvetil vse svoje znanje in delo. 20 let je minulo, ko je kot pravni konzulent Zveze slovenskih zadrug začel borbo za povračilo premoženja, katerega je naše zadruge oropal nacizem. To borbo je uspešno končal. Od tedaj naprej dela v našem združništvu neumorno in z vedno novim mladostnim zaletom. 20 let bo v kratkem minulo, ko so na njegovo pobudo začele delovati naše prve blagovne zadruge in ko so skupno s hranilnicami in posojilnicami pričele obnavljati svoje poslovalnice in graditi nove. Tako kot poslevodeči podpredsednik usmerja naše združništvo v novi čas in v nove pogoje njegovega uveljavljanja.

S tem pa ne vrši le prepotrebno delo v našem narodnostnem življenju, marveč tudi delo, ki je polno težav in zaprek, zaradi tega pa večkrat ne hvaležno in nepravilno cenjeno. Sredi tega dela gleda ob svoji petdesetletnici in ko skupno s hranilnicami in posojilnicami pričela obnavljati svoje poslovalnice in graditi nove. Tako kot poslevodeči podpredsednik usmerja naše združništvo v novi čas in v nove pogoje njegovega uveljavljanja.

Ko ob njegovi petdesetletnici dr. Mirtu Zwitterju čestitamo in se mu zahvaljujemo za doslej opravljeno delo, želimo, da bi vsi uvrščeni v delo na našem zadrugnem področju še bolj krepili ta prizadevanja in pomagali uresničevati cilje, za katere je dajal misli, ki jih daje in ki jih bo dajal tudi v prihodnje.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založnica in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Baranjske. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 2021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Slovensko planinsko društvo je zborovalo

Ob izredno lepem vremenu se je minulo nedeljo v gostilni Štiker na Kopanjah pod veličasno Lepo zbralo nad 30 članov in ljubiteljev planin k občenemu zboru Slovenskega planinskega društva v Celovcu. Društveni odbor, ki je občni zbor sklical, je s tem lepim krajem hotel med člani poživiti ljubezen in navdušenje za naš planinski svet in za njegovo lepo prirodo, na drugi strani pa je želel to ljubezen in navdušenje zbuditi med našim prebivalstvom sploh, kajti v času čedalje burnejših utripov vsakdanjega življenja, žal, tudi med nami razmeroma bogata planinska tradicija čedalje bolj tone v pozabo.

V tem duhu je potekal tudi občni

zbor. Odbor in člani so predlagali dosedanje delo in prizadevanja društva, pri čemer so ugotovili kar lepo pestrost delovanja, vendar pa so prišli tudi do tega, da društvo vseh možnosti, ki jih nudi čas in težnje po izletništvu, še zdaleka ni izčrpalo. Zato se bo društvo v prihodnje prizadevalo predvsem za poživitev planinske misli med našim prebivalstvom ter se posebej brigalo za nadaljne možnosti sodelovanja s Planinsko zvezo Slovenije, s Planinskim društvom v Trstu in z Avstrijskim planinskim društvom. Tako sodelovanje društva ne bo le odpiralo novih perspektiv uveljavljanja, marveč bo njegovim članom odkrivalo nove naravne lepote, s tem pa pomagalo krepiti prizade-

ZA PRORAČUNSKIMI TEŽAVAMI V DRŽAVI:

Tudi dežela in občine pred finančnimi težavami

Upadanje konjunktura v naši državi, ki je v glavnem povzročilo, da bodo že letos dohodki državnega proračuna za 2,5 milijarde šilingov manjši kakor je bilo predvideno, in da bo s tem deficit narasel na 6 milijard šilingov, spravlja tudi proračune dežele in občin iz ravnotežja. Z ozirom na to, da sedanje razprave o obsegu prihodnjelne proračuna kažejo, da te težave tudi v prihodnjih treh letih ne bo mogoče odpraviti in da utegnejo še naraščati, je računati, da bodo tudi težave dežele in občin trajnejše.

Da bodo te težave hromile zlasti investicijsko dejavnost dežele in občin, sta pokazali tako seja koroške deželne vlade in seja upravnega odbora Koroške zveze občin v tork minulega tedna. Na seji koroške deželne vlade je deželni svetnik Suchanek kot deželni finančni referent ugotovil, da se je v prvih devetih mesecih koroški deželni delež na skupnih državnih dajatljah vidno zmanjšal. V proračunu je bil ta delež za prvih devet mesecev predviden z okroglo 456 milijonov šilingov, dejansko pa bo dosegel le višino 438 milijonov šilingov. Dohodki dežele bodo torej za 18 milijonov šilingov pod predvidevanji proračuna.

Da tudi v preostalih treh mesecih ta delež ne bo dosegel predvidevanj proračuna, je spričo splošnega položaja v državi jasno in to tembolj, ker bodo z davčno reformo, ki bo stopila v veljavo prihodnjo nedeljo, mesečni zneski tega deleža še manjši.

Temu nasproti pa so se obveznosti dežele povečale. Povečale so se zaradi zvišanja plač uradnikov, ki jo je parlament sklenil z veljavnostjo 1. avgusta in zaradi škode, ki

jo je povzročilo neurje začetkom tega meseca. Zvišanje plač uradnikom bremeni deželno blagajno s 14,6 milijona šilingov, škoda po neurju pa znaša na deželnih cestah in občinskih objektih ter na zgradbah hudournikov okoli 80 milijonov šilingov. Poleg tega je dežela zagotovila posojilo v višini 15 milijonov šilingov za vodogradnje, zakar pa zaradi zmanjšanih dohodkov nima kritja.

Podobno je predsednik Koroške zveze občin in predsednik deželne zveze zboru Tillian orisal položaj občin. Tudi njihov delež na skupnih državnih dajatljah zaostaja za pričakovani. Zaradi davčne reforme pa bo v prihodnjih treh mesecih nazadoval za nadaljnjih 7 milijonov šilingov. V prihodnjem letu je po njegovih računih pričakovali, da bo delež koroških občin na skupnih državnih dajatljah nazadoval za nadaljnjih 30 milijonov šilingov. Poleg tega tudi deželna vlada v pomoč občinam ne bo več mogla prispevati letošnjih zneskov in jih bo morala skriti. Od tega skrčenja pa bodo najbolj prizadete finančno šibke občine.

Koroške občine morajo torej v

prihodnjem letu računati s slabšo finančno močjo, kakor jo imajo letos. Nujna posledica tega bo zmanjšana investicijska dejavnost, s tem pa zmanjšana zaposlenost obrtnih podjetij, v zadnji konsekvenci pa porast brezposelnosti. Tako bo že samo po tej poti zadnje ukrepe vlade na Dunaju občutilo v deželi vsako podjetje, v občinah pa vsak prebivalec. K temu pa se še pridružuje deloma slaba letina v kmetijstvu, padajoče možnosti vnovčenja lesa in živine ter negotovost glede pospeševanja kmetijstva v prihodnjem letu.

O B J A V A

Morebitne interesente obveščamo, da bomo razprodajali rabljene kmetijske stroje v četrtek 5. oktobra 1967 v času od 8. do 12. ure v Centralnem skladišču Zveze slovenskih zadrug v Celovcu, Rožanska cesta št. 85.

Slovensko žolsko društvo v Celovcu

U R A D N E U R E
zavoda za starostno zavarovanje delavcev

V oktobru ima deželni urad zavoda za starostno zavarovanje delavcev Graz, ekspozitura Celovec uradne ure v naslednjih krajih:

3. 10. SMOHOR, uradno poslopje
4. 10. BREZE, mestni urad
10. 10. ST. VID OB GLINI, Friesacher Straße 1
11. 10. SPITAL OB DRAVI, Lutherstraße 4
17. 10. BELIAK, Kaiser-Josef-Platz 1
18. 10. WOLFSBERG, Weyerplatz

Uradne ure so povsod od 8. do 12. dopoldne.

»GLOSARJEVI ZAPISKI«

O priporočilih

Po poklicu sem poštni uradnik in uradujem na zelo oddaljenem mestu. Pred kratkim sem se odločil, da se pustim premestiti. Tam, kjer sem služboval doslej, mi ne ugaša več, ne vzdržim dalje. Zdi se mi, da živim v zadnji zakotni vasi in da vre pravo življenje mimo mene, vse se godi zunaj mene. Zato sem šel prosit, da bi me dodelili drugemu, lepšemu, temu in temu službenemu mestu. V svoji prirojeni ponižnosti in naivnosti sem še pristavil: »Če bi bilo mogoče«.

So ljudje, ki vsake korake »namažejo«, preden ga storijo. Ti ljudje ne storijo s v o j i h korakov, temveč samo korake. Kar ostrmijo, kako gladko zdrknejo na tista mesta, kamor so se namenili. Ko je namreč pot dovolj namazana, zravnanja in uglajena, ko so vse zapreke odpravljene, da se obeta vzlet z lahnimi, razprostrtimi peruti, tedaj zaprosijo šele uradno na merodajnem uradu. Tudi to mora biti, uradno hočejo imeti vse na papirju. Prošnji priložijo rojstni list, dokaz državljanstva, zdravniško potrdilo, včasih tudi spričevalo, in seve priporočilna pisma. Več je teh, tem bolje je. Tako delajo, sem rekel, pa poskusim še jaz.

Imel sem zbrane dokumente, manjkala so mi še priporočilna pisma. Ko sem bil na poti, da se seznanim s protekcijo in sem v visokem poslopju prečkal vrsto bodnikov, liftov in stopnišč, ugotavljal čudovito zapo-

redje številke nad vrati (kakor ritem so in nehoti se ti ublažijo koraki, dokler te ne presune določena številka, da postojiš), sem srečal na nekem ovinku kolega, ki je imel iste namene kot jaz. Spregovorila sta in kolega mi je povedal šestič, odkar se poznavata, da potrebuje še priporočilo gospoda ... in pri tem je padlo ime nekega zelo visokega in vplivnega uradnika.

Jaz sem takoj vedel, da nisem rojen za protekcijo. Zbral sem si vse premizkega in vse premalo uglednega uradnika. Medtem ko bi se zadovoljil z enim priporočilnim pismom, mi je kolega naštel osebe, ki jih je že obiskal to dopoldne in ki jih še misli razveseliti s svojim obiskom. Spoznanje, da sem se zadeve lotil le preskromno, mi je dalo povod, da sem začel misliti: telo ima mišice, s katerimi zmore marsikateri opravke; človek ima razum in značaj, da more dostojno vršiti svoj poklic povsod, neodvisno od službenega kraja; potrebno je le zdravje in volja. In če ne on, nekdo bo moral delati tudi na tem mestu, namesto njega. Ni treba vsakega koraka mazati; če ne gre, nič ne de: toliko sovrstnikov mora svojo pot vzeti, kot pride, tudi iz ozirov do drugih. Nekaj zmore človek tudi sam. Tako sem razmišljal in sklenil, da prošnje za prestavitev ne oddam.

In tako je ostalo. Odkar imam kolega, ki za vsako premestitev vpreže cel voz oseb, ki tedne pred dotičnim rokom preleti vsa višja mesta v merodajnih poslopih glavnega mesta, in odkar mi je povedal šestič, da potrebuje še priporočilo tega in tega človeka, od tedaj naprej vem, da so ti pripomočki v resnici dokaz le lastne nemoči. Zdaj vem, da ne počenjajo vsi tako, in zdaj tudi na mojem službenem mestu ni vse tako megleno. Upam, da me ne bodo premestili.

-nsch

V A B I L O

Na povabilo Slovenskega prosvetnega društva na Radišah bo imel znani

moški komorni zbor iz Kroke

v nedeljo 1. oktobra 1967 ob pol treh popoldne v dvorani pri cerkvi na Radišah

pevski koncert

na predvečer, to je 30. septembra ob pol osmih zvečer pa bo na povabilo Katoliškega prosvetnega društva v Globasnici taisti zbor koncertiral pri Šoštarju v Globasnici.

Vsi prijatelji naše pesmi so k udeležbi prisrčno vabljeni.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

ZILJSKA BISTRICA. — Občini Ziljska Bistrica in Straja vas gradita vlačilno železnico na severnem pobočju Hrasta. Kakor pravita, bo železnica zgotovljena že do prihodnje smučarske sezone. Dolga bo 500 m, na obeh straneh pa bo imela lepa smučišča. Gradnja bo stala 600.000 šilingov, pri čemer bo 60 odstotkov stroškov nosila občina Ziljska Bistrica, ostale pa občina Straja vas. Ob 60-meterski skakalnici v Zahomcu bo železnica nova pridobitev za razvoj smučarskega športa v tem delu Ziljske doline.

ST. JAKOB V ROŽU. — Na zadnji seji je občinski svet sklenil, da bo občina asfaltirala nadaljne občinske ceste in pota. Tako bo asfaltirana pot v novem naselju St. Jakob in pot v Podgorjah med Averjem in Kovačevu kajžo, nadalje Orilova pot v Področici in vaska pot pri Doberniku na Reki. Cesto v Svatnah bodo najprej razširili, potem pa asfaltirali. Na isti seji je občinski svet sklenil dodatni proračun v višini 250.000 šilingov.

BISTRICA V ROŽU. — Direktor Pavčič in obratni direktor ing. Doberšek od Dravskih elektrarn Maribor sta pretekli teden obiskala gradbišče elektrarne Bistrica v Rožu. Tam so jih sprejeli predstavniki ODK na čelu z direktorjem Gastonom Kuglerjem. Namen obiska je bil izmenjava izkušenj pri gradnji bistriške elektrarne in pri gradnjah elektrarn med Mariborom in Ptujem. Po obisku na Bistrici sta se predstavnika Dravskih elektrarn Maribor podala v Kaprun.

VETRINJ. — V soboto je deželni glavar Sima izročil svojemu namenu novo poslopje glavne šole v Vetrinju. Moderno poslopje je stalo 14 milijonov šilingov, pri čemer je bilo v teku gradnje prihranjenih 370.000 šilingov. Otvoritev je bila povezana z lično razstavo ročnih del učencev te šole.

CELOVEC. — Turistične nočitve na Koroškem tudi v avgustu niso dosegle pričakovanj. S skupno 4.357.300 nočitvami je njihovo število nazadovalo za 54.669 nočitev. Nočitve inozemskih gostov so nazadovale za 70.000, v glavnem na račun nazadovanja nočitev gostov iz Zahodne Nemčije in Holandske. Občina Škocijan je tudi v Avgustu našela 58.000 nočitev več kot lani.

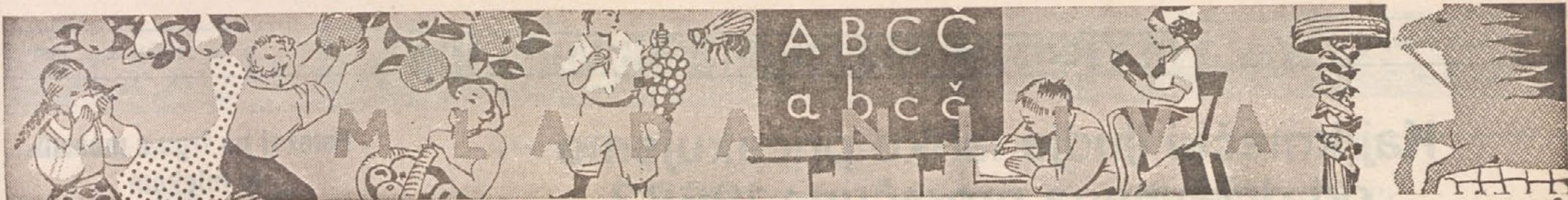
ZELEZNA KAPLA. — V tork ob dveh zjutraj je 46-letni ključavničar Jože Pirtscher iz Mohliče blizu Rebrce zgubil oblast nad svojim avtomobilom in strmoglavil 30 metrov globoko v Belo, kjer je utonil.

BLATO. — V teku treh mesecev je postal na deželni cesti Plibenč—Sinča vas že drugi otrok žrtve cestnega prometa. V nedeljo je prišla triletna Gerlinde Malej pod avtomobil 24-letnega ključavničarja Walterja Vodivnika iz Letine. Na posledicah je še isti dan umrla v celovski bolnišnici.

LABOT. — Cesta med Dravogradom in Vičem je sedaj asfaltirana. Asfaltirale so jo občine Dravograd, Slovenj Gradec in Ravne. Prihodnje leto se bodo lotile zboljšanja ceste med Prevaljami in Holmecom.

K O L E D A R

Palak, 29. september: Mihael
Sobota, 30. september: Hieronim
Nedelja, 1. oktober: Remigij
Ponedeljek, 2. oktober: Angeli vor.
Torek, 3. oktober: Terenzija
Sreda, 4. oktober: Francisek
Četrtek, 5. oktober: Placid

Moja prijateljica

Ime ji je Tatjana. Spoznali sva se pred dvanajstimi leti. Skupaj sva obiskovali otroški vrtec. Vedno se je spominjam drobne in živahne, z veliko pentljo v pšeničnih laseh. Igrali sva se skupaj in vedno mi je bilo prijetno v njem bližini, ker je bila živahna, z veseljem in smehom na ustnicah se je spustila v vsako igro. Vedno ji žari iz oči nenavaden lesk, ki je znak njene vesele narave.

Tudi v šoli sva vedno tičali kje skupaj. Tanja je dobra športnica. Njen cilj je bil in je še zmerom — postati dobra športnica. Kdo ve, morda bo še kdaj branila barve naše države v tujih arenah? V šoli se ji včasih zatakne, kot pač vsakomur izmed nas. Vendar je tedaj še bolj poprijela in boj z učenostjo je dobila ona.

Imeli sva mnogo skupnega. Sva enake starosti obe sva imeli svoje domače "probleme" in iste poglede nanje, čeprav niso tako pereči. Radi sva brali knjige, radi hodili gledat dobre filme. Večkrat sva se po ves popoldan igrali na njihovem dvorišču, zdaj odbojko, zdaj med dvema ognjema in druge igre. Pa ne samo zato, ker sva bili vedno skupaj, dobri prijateljici sva postali, ker sva se druga poleg druge počutili sproščeno. Nikoli se nisva pretvarjali, nikoli ni njen obraz dobil hinavskega videza. Če sva kdaj zašli v težave, se druga drugo nisva nikoli tolažili, ker je bilo dovolj že to, da sva si povedali, kar se nama ni zdelo prav. Počutili sva se olajšani in kmalu sva pozabili na vse. Do nje čutim iskreno prijateljstvo, rada se z njo pogovarjam in radi razpravljava o čemerkoli.

Prijateljici sva še danes. Nisva se še spri, res se čudno sliši, a je le resnica.

Tatjana je precej prodirnih misli in čudim se, da ji v šoli ne gre ravno najbolje. Doma je pridna in vestna in zaleže že za pravo gospodinjo. Prijazna in dobra je do vseh enako. Zmerom je pripravljen priskočiti na pomoč, pa čeprav vpišavlja v svojo škodo. V družbi je priljubljena, povsod se znajde in tudi kakšne trpke stvari spremeni s svojim humorjem in nedolžnostjo v vsakdanje čenče.

Kar najbolj cenim pri njej, je to, da zna varovati, kar ji kdo zaupa. Mogoče sva prav zato tako nerazdružljivi. Človek, ki mu smeš zaupati, je pač pravi prijatelj.

Graččakov čop

— veliko ljudstva se je nateklo medtem — pa reče:

"Je mar mogoče gospoda zgrabiti za čop! Kakšen gospod pa bo to, če ga bo kmet začel vleči za las!"

"Seveda," se je oglašil nekmet razmišlja in razmišlja kdo, "to se ne spodobi, go-

Vražje gosli

V starih časih, še v dobi tlačanstva, je živel kmet, ime mu je bilo Ivan. Ukazal mu je graščak, naj pride na tlako, a Ivanu se ni dalo delati za gospoda. Zapustil je posel in šel, kamor so ga nesle noge. Pa je nekoč prišel do nekakšne kočice, stala je neobljudena v polju nedaleč od vasi. Ivan je legel v kočico, da prenoči, in je čvrsto zaspal. Okoli polnoči so vrage prišli v kočico, pripeljali so godca s seboj in ukazali so mu igrati, sami pa so zaplesali. Godec je igral in igral, potem pa se je utrudil, ne da se mu več igrati pa pravi:

"Naj vam pa tale zaigra, ki počiva na pečici!"

To je bil Ivan. Zdvajal se je že bil zbudil in je gledal, kako vrage plešejo, na pol mrtev od strahu. Ko je slišal, da godec kaže nanj, se je oglašil:

"Saj jaz ne znam igrati, pustite me pri miru!"

Vrugi pa so tako navalili nanj, da bog pomagaj. Pa mu rečejo:

"Ne boj se! Čeprav ne znaš igrati, le vzemi lok in ga vodi — gosli bodo same igrale."

Hočeš nočeš — vzel je Ivan gosli in lok, potegnil je, a ko so gosli zaigrale, so vrage spet zaplesali.

Ali so dolgo plesali ali ne, a komaj so petelini na gredah začeli prhutati s krili, rečejo vrage Ivanu:

"Dosti si nam, Ivan, igrati! Zato pa, ker si nas danes tako lepo razveselil, vzemi tole kljuko. Samo mahni ji moraš s to kljuko in kakršnakoli ptica bi letela po zraku, vsaka se ti bo na mah vrgla v naročje. Razen tega pa vzemi še te gosli."

Komaj so to spregovorili, tedaj so petelini zapeli in vrage so izginili. Ivan je prenočil tam, zjutraj pa je šel spet svojo pot.

Pa sreča na cesti graščaka, a Ivan mu no-

če stopili s polji. Graščak vpije nanj s koleslja, Ivan pa reče:

"Gospod, nikar se me ne dotikaj, saj ne veš, kakšna sila je v meni."

"Kakšna sila pa je v tebi?"

"Le poglej — visoko visoko leti orel, pa jaz ga takoj zbijem."

Potegnil je svojo kljuko, enkrat zamahnil z njo — na mah se je orel spustil Ivanu v naročje. Ko je graščak to videl, se je prekrizal in je Ivanu prepustil cesto.

Potem je Ivan šel domov. Ukaže mu graščak, naj pride spet na tlako, koruzo plet in okopaval.

"Dobro," pravi Ivan, "pridem."

Starec in rak

Skupaj z ljudmi je šel Ivan na polje. Malo so delali, potem pa reče Ivan:

"Postojte, da si malce oddahnemo."

Vzel je svoje gosli in ko je zaigral, so zaplesali vsi ljudje. Skačejo po koruzi, poskačujejo, vso koruzo poteptajo.

Pride graščak in vpraša:

"Kaj pa je to? Zakaj pa plešete?"

Ivan pa odgovori:

"Jaz sem malo na gosli zaigral, ljudje pa so malce poplesali."

Razjezil se je graščak pa nad Ivana, ko pa ta zgrabi gosli in zaigra, zapleše še graščak. Pleše in pleše in že kliče na pomoč, tako se je izmučil. Ivan pa igra in igra, kaj njemu mar. In plesal je graščak tako dolgo, dokler ni Ivanu obljubil, da ga bo čisto oprostil tlake, da mu bo dal zemljo, živino, čebele in vse, kar spada h gospodarstvu. Tako so vražje gosli pomagale Ivanu.

tem denarjem, da si je omislil trgovino. Ne-koč pa mu reče rak:

"Pojdi, dedek, prositi zame carično za roko."

"Kako pa bom prosil zate carično za roko, ko si pa rak?"

"Le pojdi," mu pravi, "le poprosi jo."

Šel je stari k carju.

"Dajte," mu pravi, "vašo carično mojemu raku za ženo."

"Kakšnemu raku?"

"Tako pa tako, navadnemu raku."

"Pa kako naj mu jo dam?" pravi, "za ženo, če je rak? No, prav, reci svojemu raku, da mu jo dam, kadar bo imel takšne služabnike kakor jaz in prav tak dvorec, pa da bo most držal od njegovega dvorca do mojega — ena mostnica srebrna, druga zlata, en steber iz zlata, drugi iz srebra, en žebelj srebrn, drugi zlat — pa da bi vrtovi cveteli ob njem, ko se bo peljal čez ta most in da bi bilo sadje že zrelo, ko se bo vračal."

Pride mož pa pove to raku.

"No," pravi, "to pa lahko storim."

Pa je mož zjutraj vstal in se je ves prestrašil: posteljo je imel in dvorec še lepši od carskega. Sede v kočijo in raka položi zraven sebe, peljeta se po mostu — vrtovi cvetijo ob njem.

Kaj bi? Morala je carična vzeti raka. Poročila sta se in on čez dan živi za pečjo, čez noč pa se spremeni v mladeniča. Pa je carična dognala, kam skriva svojo kožo, vzela jo je in sežgala. Zjutraj se je prebudil pa takoj k svoji koži. Joj, gorje — nikjer je ni.

"No," ji pravi, "ker me nisi hotela čakati, dokler se ne izpolni rok, me zdaj ne boš videla kmalu. Pa vzemi železne čevljičke, ko jih boš potrgala, se morda vrnem."

Rekel je in odšel. Ona pa živi in živi, pozabila je že nanj, na lepem pa glej — strgajo se njeni čevljički. Tedaj se je vrnil. In posihmal sta srečno živela.

ROBERT MERLE

53

Vstal sem, dve tretjini žganja zliel v umivalnik, z ostan- kom pa poskropil Setzlerjevo bluzo po prsih in predvsem pod vratom. Umivalnik sem izplakal z vodo, nato sem steklenico zamašil in jo postavil na mizo. V steklenici je ostalo še za dva prsta žganja.

Odklenil sem vrata, prižgal cigareto in sedel za mizo. Čakal sem. S stola nisem mogel videti Setzlerjevega trupla. Oči so se mi ustavile na njegovem plašču. Visel je na obešalniki, obešalnik pa na kljuki na desni strani vrat. Med ramama se je poznala vzboklina od Setzlerjevega ukrivljenega hrbta.

Na hodniku sem zaslišal korake. Prvi je vstopil Hageman. Obraz je imel bled in zmeden. Za njim je prišel taboriščni zdravnik Hauptsturmführer Benz. Lueck je šel za njim, za celo glavo višji od zdravnika.

"Le kako? ... Kako? ... Ne morem in ne morem raz- Hageman je nenehno momoljal: zumeli ..."

Benz se je sklonil, privzdignil mrtvečeve veke in skimal z glavo. Nato se je vzravnal, vzel v roke očala, jih obrisal, si jih nataknil nazaj na nos, se z dlanjo pogladil po belih, bleščečih se laseh in brez besede sedel.

Rekel sem:

spodov čop ni za to, samo kmetov čop je vendar za to, da gospoda vlečejo zanj, kakor jih je volja in kamor hočejo."

Tako so ljudje razmišljali, ugibali in se pogovarjali na bregu, kaj na storijo. Graščak pa je vpil kar naprej:

"Reži me, kdor veruje v boga!"

Tako je vpil in utonil. Ukrajinska pravljica

"Lahko odidete, Lueck. Če vas bomo potrebovali, vas bom poklical."

Lueck je odšel. Hageman je nepremično stal sredi sobe. Strmel je v truplo. In rekel sem:

"Zares strašna nesreča ..."

Nato sem dodal:

"Prebral vam bom Lueckovo poročilo."

Opazil sem, da sem pozabil na cigareto, ki mi je gorela med prsti. V zadregi sem se obrnil in jo brž ugasnil v pepelniku.

Prebral sem Lueckovo poročilo, potem pa sem se obrnil k Benzu.

"No, kako se vam zdi, Benz?"

Pogledal me je. Bilo je očitno, da me je razumel.

"Po mojem," je počasi rekel, "gre za nesrečo."

"Ampak, kako? ... Kako je to mogoče? ..." je momljal Hageman z zmedenim obrazom.

Benz je s prstom pokazal na steklenico.

"Malce preveč je proslavljali. In šel je ogrevat motor. Stisnil ga je mraz, omedlel je in ni se več prebudil."

"Ne gre in ne gre mi v glavo," je momljal Hageman, "saj ponavadi ni dosti pil ..."

Benz je skomignil z rameni.

"Kar povohajte ga."

"Ampak, če mi dovolite neko pripombo," je sopesel Hageman, "sivar je vseeno ... silno čudna ... Zakaj Setzler ni poklical šoferja, kakor je pač v navadi? ... Ne vem, zakaj bi bil šel in sam užgal motor ..."

In brž sem se oglašil:

"Sami dobro veste, da je bil Setzler posebež."

"Ja, ja," je rekel Hageman, "umetnik je bil, da tako rečem ..."

In kradoma me je pogledal.

"Seveda, tudi jaz sem prepričan, da gre za nesrečo ..."

Vstal sem.

"Dajem vam nalogo, da gospo Setzler odpeljete domov in jo obvestite o dogodku. Vzemite avto, Benz. Takoj jutri zjutraj bi rad imel v rokah vaše poročilo, da ga priključim svojemu."

Benz je vstal in se poklonil z glavo. Ko sta odšla, sem telefoniral v ambulanto, naj pošljejo bolniški avto, nato sem sedel nazaj za mizo in pričel tipkati svoje poročilo.

Brž, ko so bolničarji odnesli truplo, sem vstal, prižgal cigareto, na vse odprl okno in nadaljeval z delom.

Malu nato sem dvignil slušalko in Obersturmführerja Picka poklical na dom. Odzval se je ženski glas. In rekel sem:

"Tukaj Sturmbannführer Lang. Bi mi poklicali svojega moža, Frau Pick?"

Slišal sem, da je slušalko odložila na mizo, in potem še hrup korakov. Koraki so zamrli, nekje so zaloputnili vrata in v slušalki je zavladala tišina. Nenadoma pa se je čisto blizu odzval hladen in miren glas:

"Obersturmführer Pick."

"Sem vas zbudil, Pick?"

"Ne, Herr Sturmbannführer. Pravkar sva se vrnila domov."

"Že veste?"

"Že, Herr Sturmbannführer."

In nadaljeval sem:

"Pick, jutri ob sedmih vas pričakujem v svoji pisarni."

"Pridem, Herr Sturmbannführer."

Pristavil sem:

"Nameravam vam zamenjati službo."

Za hip tišina, a že je glas rekel:

"Na vaše povelje, Herr Sturmbannführer."

Kaj kmečki ljudje lahko pričakujemo od državnega proračuna 1968?

Kakor bo že večinoma znano, sta se v teku priprav državnega proračuna za prihodnje leto v sredo minulega tedna sestala finančni minister dr. Schmitz in minister za kmetijstvo in gozdarstvo, dr. Schleinzner. Povod za srečanje je bil dan s tem, da je minister za kmetijstvo predložil osnutek proračuna svojega ministrstva za prihodnje leto, ki je večji od letošnjega tako v rednem proračunu, kakor tudi v proračunu po kmetijskih tržnih zakonih in v proračunu „zelenega načrta“, medtem ko finančni minister zahteva splošno skrčenje izdatkov, da bi zmanjšal primanjkljaj v prihodnjeletnem proračunu, ki se po njegovi oceni dohodkov in izdatkov giblje pri 10 milijardah šilingov pri 84 milijardah šilingov izdatkov. Ministra sta se razšla, ne da bi dosegla sporazuma. Sedaj bosta o vprašanju odločala ÖVP in vlada.

Minister za kmetijstvo je na eni strani predložil „zeleni načrt“, po katerem naj bi bila sredstva za pospeševanje kmetijstva od letošnjih 730 milijonov šilingov prihodnje leto zvišana na 850 milijonov šilingov. Istočasno je sporočil, da bo za subvencioniranje cene mleka in krušnega žita v smislu kmetijskih tržnih zakonov iz leta 1951 prihodnje leto potrebnih 1,8 milijarde šilingov, pri čemer je dodal, da bo še letos za kritje primanjkljaja pri skladu za gospodarstvo z mlekom, pri skladu za promet z živino in pri skladu za gospodarstvo s krušnim žitom potreben dodatni proračun z — okroglo povedano — 450 milijonov šilingov izdatkov. Samo za gospodarstvo z mlekom bo potrebnih okoli 300 milijonov šilingov.

Ob tej zahtevi pa je treba kot realnost upoštevati dejstvo, da je finančni minister malo prej sporočil, da bodo dohodki države letos za 2,5 milijarde šilingov pod predvidevanji državnega proračuna in da se bo s tem proračunski deficit povečal na okroglo 6 milijard šilingov. Z ozirom na to in na itak že obstoječi primanjkljaj v prihodnjeletnem proračunu v višini okoli 10 milijard šilingov, sta vlada in ÖVP, ki stoji za njo, za odpravo oz. zmanjšanje primanjkljaja določila naslednjo generalno linijo: zmanjšanje proračunskih izdatkov za 2,5 milijarde šilingov, zvišanje davkov za 2 milijardi šilingov, uvedba posebnih pristojbin za vožnjo na avtocestah ter pokritje ostalega primanjkljaja s posojili na inozemskem in domačem denarnem trgu.

Spričo tega morata kmetijstvo in kmečki ljudje z dokajšnjo gotovostjo računati, da vlada proračunov v višini, kakor jih je postavil minister za kmetijstvo, ne bo odobrila. Poleg tega je treba računati, da bo na nje odpadel tudi del bremen, ki jih bodo prinesli novi davki. Oboje bodo kmečki ljudje tem težje občutili, ker niso bili deležni nobenih koristi, ki so jih industriji in trgovini prinesli lanski zakoni o gospodarski rasti (Wachstumsgesetze) in letošnja davčna reforma, uradnikom pa zvišanje plač za dobo petih let.

V danih okoliščinah pa je treba upoštevati še to-le: Vodilni agrarni krogi v državi si niso edini glede načel bodoče agrarne

politike, ki zahteva bistvenih korektur. Medtem ko se mlajša generacija med njimi zavzema za ustrezno reformo agrarne politike, za postopen odstop od subvencioniranja odkupnih cen krušnega žita, mleka in deloma klavne živine s prehodom na usmerjevalno

pospeševanje proizvodnje krmnega žita, oljaric ter sadja in zelenjave, vztraja starejša generacija še vedno na svojem starem načelu: mi kmetje produciramo, država pa naj odkupi in garantira ceno, končno jamčimo mi za prehrano prebivalstva. Tako stališče pa je v danih pogojih vse prej kot realno. V času, ko je mednarodna trgovina skoraj docela liberalizirana, ko imamo na eni strani viške drage pšenice, mleka in mesa, na drugi pa naraščajoč primanjkljaj krmnega žita, oljaric ter sadja in zelenjave — lani smo jih uvozili v vrednosti 5 milijard šilingov — in ko so naši pridelki zaradi slabe organizacije proizvodnje in zaradi previsokih stroškov predelave na inozemskem trgu predragi, ga ni mogoče več zastopati.

Povojni razvoj kmetijske proizvodnje v Avstriji

Avstrijsko kmetijstvo ima tri osnovne značilnosti. Prvič prevladuje v njem mala kmečka posest, ker je od okroglo 400.000 kmetijskih posestev 240.000 takih, ki imajo manj kot 10 hektarjev skupne površine njiv, travnikov, pašnikov in gozda. Drugič: v povojnih letih je avstrijsko kmetijstvo svojo produktivnost močno stopnjevalo in knje že več kot 80 odstotkov potreb po kmetijskih pridelkih, čeprav sodita dve petini kulturne površine v področje alpskega pogorja. Tretja značilnost pa je njegov čedalje naglejši razvoj v smeri specializacije proizvodnje, h kateri ga zlasti sili visoka stopnja mehanizacije, ki jo globalno najlažje prikažemo s tem, da povemo, da se je v zadnjih 20 letih število kmetijskih traktorjev povečalo od 7000 na 206.000.

Poleg mehanizacije vpliva na razvoj kmetijske proizvodnje tudi konfiguracija avstrijskih pokrajin in njenih proizvodnih področij. V tem pogledu naletimo po legi in klimi v Avstriji na vsa proizvodna področja od panonske nižine na vzhodu, do področja visokih Alp na zahodu in jugu.

Skupno je Avstrija razdeljena na osem proizvodnih področij. Da bomo pozneje lažje sledili opisu razvoja proizvodnje v povojnih letih, hočemo v naslednjem ta proizvodna področja na kratko skicirati:

Proizvodno področje visokih Alp ali proizvodno področje I. obsega 31,7 odstotka avstrijske kulturne površine in se razprostira od Vorarlberga na zahodu preko Tirolske, Salzburške ter zahodnega dela Koroške in zgornje Štajerske. To področje konča nekako na črti Beljak—Semmering na vzhodu in na črti Salzburg—Semmering na severu.

Na to po površini največje področje se proti severu razprostirajo nadaljna tri proizvodna področja. **Predalpsko proizvodno področje** nosi oznako II. in obsega 11,8 odstotka kulturne površine. Na njega je navezано kot VI. proizvodno področje **Valoviti predalpski svet**, ki obsega 11 odstotkov te površine in ki sega do Donave tja v bližino Dunaja. Mejna črta med tema področjema teče od Salzburga preko Salzkammerguta proti Dunaju. Severno od Donave je IV. proizvodno področje **Wald- und Mühlviertel**. Zajema 10,2 odstotka kulturne površine in se na vzhodu konča na črti Krems—avstrijsko-češkoslovaška meja na severu.

Vzhodno od visokega alpskega področja so nadaljna štiri proizvodna področja. Na njega meji kot III. področje **Vzhodni alpski rob**, ki zajema 13,6 odstotka kulturne površine. Iz njega je vendar izločena Koroška kotlina, ki je V. proizvodno področje. To področje se na jugu naslanja na Dravo in Peco, njegova severna meja pa teče od Beljaka proti Brežam in od tam proti Dravi pri Labotu. To je najmanjše proizvodno področje, saj obsega le 3,2 odstotka kulturne površine. **Jugovzhodna ravnina in hribovje** je VII. proizvodno področje in zajema jugovzhodno Štajersko in južno Gradiščansko. Od kulturne površine odpade na njega 7 odstotkov. Na severovzhodu je VIII. proizvodno področje, takomenovana **Severovzhodna ravnina in hribovje**, ki obsega 11,3 odstotka kulturne površine in ki sega vse do avstrijske severovzhodne meje.

(Se nadaljuje)

Položaj na trgu z mesom in mlekom

Eno poglavitnih agrarnopolitičnih in agrarnogospodarskih vprašanj je razvoj na trgu z mlekom in mesom, glavnih pridelkov kmetov alpskega področja. Po možnosti vnosa teh dveh pridelkov se ravna dohodek več kot treh četrtin koroških kmetov. Vprašanje je toliko bolj aktualno,

- ker je trg z mlečnimi izdelki in mesom nasičen pri nas v državi in v Evropi in ker bo v prihodnjih mesecih še bolj,
- ker se lahko zgodi, da bo v državnem proračunu za leto 1968 državni prispevek za ceno mleka in za izvoz živine skrčen in
- ker ni izgledov, da bi se v prihodnjem letu povpraševanje za lesom poživilo.

Lansko decembersko štetje goveje živine je pokazalo rekorden porast njenega števila. V državi so našli blizu 2,5 milijona goved, v deželni merilu pa okroglo 210.000. Temu primerno je narasel izvoz klavne živine, ki ga je država subvencionirala. Sedaj so zaenkrat temu namenjena državna sredstva izčrpana.

V primerjavi z minulim letom so pričele proti pomladi cene klavnih goved v St. Marxu padati. Na Koroškem so se zaradi možnosti izvoza v Italijo še obdržale na lanski ravni. To vendar ne pomeni, da se bodo držale tudi naprej. Zaradi suše ponudba že pričena pritiški na domači trg.

Do podobne ugotovitve nas privede razvoj na trgu s klavnimi prašiči, katerih primanjkljaj je bil v času od januarja do maja letos v državnem merilu le za 2500 večji od lanskega. Ze junija pa je bila domača ponudba za polovico večja od lanske. Zaradi tega je v St. Marxu cena zdrknila za 1 šiling pod lansko junijsko ceno, tekmo poletja pa se je držala na ravni 13.50 do 16.90 šilinga za kilogram žive teže. Analogno temu se je na Koroškem gibala med 16.50 in 17.50 šilingov.

Po zadnjih štetjih prašičev bo ponudba v prihodnjih mesecih močno narasla. Do novembra bo v državnem merilu za okroglo 70.000 večja od lanske, med decembrom in februarjem bo za okroglo 80.000 večja, v času od marca do maja pa bo s 645.000 dosegla rekord zadnjih treh let in bo za 40.000 večja od letošnje ponudbe v tem času. Na Koroškem so junija za Gradiščansko ugotovili največji porast števila prašičev v državi. Našli so jih 195 tisoč 360, kar je za 24% več kot junija 1966. V zadnjih šestih letih junija na Koroškem nikoli nismo našli toliko prašičev kot letos. Zato bo na Koroškem ponudba v prihodnjih mesecih verjetno tja v prihodnje poletje mnogo večja, kot je bila v zadnjih dveh letih.

Tudi razvoj na trgu z mlekom gre v smeri naraščanja ponudbe in dobav mlekarjam. Leto 1965 je proizvodnja narasla za 5%, lani za nadaljna 2%, letos pa se je skokovito povečala za 6%, medtem ko je potrošnja pitnega mleka nazadovala za 4%. Na Koroškem je porast proizvodnje mleka v zadnjih dveh letih večji kot v državnem merilu. Lani se je proizvodnja povečala za dobre 4%, letos pa za več kot 10%. Trg z mlekom je torej več kot nasičen.

Dva velika dvojna krematorija sta bila narejena nekaj dni pred rokom in dne 18. julija 1942 je Himmler sam prišel k slovesni otvoritvi.

Državni avtomobili bi morali pripeljati v Birkenau ob dveh popoldnih. Toda ura je bila že pol štirih, avtomobilov pa od nikoder. Grozilo je, da bo ta zamuda sprožila resne nevarnosti.

Želel sem seveda, da bi posebna akcija pred očmi reichsführerja potekala brez motenj. Za to priložnost nisem nameraval uporabiti nesposobnih za delo iz našega taborišča. Z osebami iz našega taborišča sem imel čedalje večje težave, ker so že dobro vedele, čemu služijo te nove naprave, zato sem se odločil za novice. Uredil sem vse potrebno, da so mi iz nekega poljskega geta poslali dva tisoč novih Židov. Transport je brez večjih okrnitev prispel malo pred dvanajsto. Zastranega z esesovci in psi sem dal odpeljati na veliko notranje dvorišče krematorija I. Deset minut pred drugo so Židom oznanili, da se bodo šli okopati, ker pa Reichsführer še ni prišel in se je čakanje vleklo v neskončnost, so Židje, ki jih je bolj in bolj mučila huda vročina, postajali nestrpni. Razburjali so se, zahtevali piti in jesti. Množica je valovala, razlegalo se je kričanje.

Pick je ostal hladokrvan. Telefoniral mi je. Nato je skozi eno izmed oken krematorija držal jelnikom kratek govor, ki ga je tolmači sproti prevajal. Rekel je, da so se grelne naprave pri kopalnici pokvarile in da bodo vsak čas popravljene. Medtem sem tudi jaz prispel na dvorišče. Takoj sem zapovedal, naj prinesejo vedra vode in Žide napojijo. Nato sem obljubil, da bodo kruh dobili po kopeli. In telefoniral sem še Hagemanu, naj pripelje svoj taboriščni orkester, v katerem so igrali jelniki. Nekaj minut pozneje je orkester že prispel. Muzikanti so se stisnili v kot dvorišča ter pričeli igrati dunajske valčke in poljske pesmi. Ne vem,

ali jih je pomirila glasba sama ali jim je naše namene do kraja prikrilo to, da so muzikanti igrali domače napeve. Naj je bilo tako ali drugače, množica se je umirila. Židje se niso več razburjali, in že sem bil prepričan, da mi jih ne bo težko spravili v podzemeljsko slačilnico, ko bo prispel Himmler.

Manj pa sem bil prepričan o mirnem prehodu iz slačilnice v „dvorano s prhami“. Odkar sta bila dvojna krematorija izgotovljena, sem za poskušnjo že napravil nekaj specialnih akcij in dvakrat ali trikrat se je zgodilo naslednje: v trenutku, ko je množica pričela odhajati v „dvorano s prhami“, jo je obšel preplah in je z vso silo pritisnila nazaj. Umik smo seveda preprečili z biči in psi. Rep črede je tedaj planil naprej, pomandral veliko ženski in otrok, skratka ves postopok so spremljali kriki in batine.

Jasno, da bi bilo več kot nerodno, če bi se kaj takega pripetilo med uradnim obiskom in Himmlerju pokvarilo vse veselje. Razmišljal sem, a nisem vedel, kako naj odpravim to napako. Nisem in nisem mogel doumeti, čemu drugemu naj pripišem tisti nenadni odpor in umik, če ne instinktu, kajti v „dvorani s prhami“, ki je bila navidežno opremljena z zapletenim sistemom cevi, z odtočnimi žlebovi in s številnimi glavami prh, ni bilo prav nič takega, kar bi lahko vzbujalo sum.

Naposled sem se odločil, naj na dan Himmlerjevega obiska stopijo z jelniki v „kopalnico“ tudi Scharführerji ter jim razdelijo koščke mila. Hkrati sem dal tolmaču tudi povelje, naj vest o tej novici raztrasi že v garderobi, medtem ko se bodo jelniki slačili. Dobro sem namreč vedel, da jelnikom vsak najmanjši košček mila pomeni pravi zaklad, zato sem računal, da bom tako uspeval njihovo bojazen.

Moj bojni načrt se je v celoti posrečil. Brž, ko je Himmler prispel, so se Scharführerji z velikimi škafkami v rokah

pomešali med množico, tolmači pa so po zvočnikih razlagali, za kaj gre, in jelnike je zajel val zadovoljstva. Slačenje je poteklo v rekordnem času in Židje so se v radostni nestrpnosti sami pognali v plinsko celico.

Scharführerji so se počasi umaknili in se zunaj prešleli. In Pick je za transportom zaprl težka hrastova vrata. Povabil sem Reichsführerja, naj pogleda skozi lino. Sklonil se je, jaz sem se odmaknil in v tistem hipu je iz plinske celice privrelo zamolklo rjovenje, razleglo se je razbijanje po stenah. Himmler je pogledal na uro, si z roko napravil senco na lino in nepremično gledal noter. Njegov obraz je bil brez izraza. Ko se je nagledal, je namignil oficirjem iz svojega spremstva, naj pogledajo še oni.

Nato sem ga odpeljal na dvorišče krematorija in mu pokazal betonske dimnike, skozi katere smo metali v notranjščino „kopalnice“ kristale ciklona B. Za nama je prišlo še Himmlerjevo spremstvo in potem sem vse skupaj odpeljal v kurilnico, kjer sem nadaljeval svojo razlago. Čez nekaj časa je neki zvonec rezko zadržal in rekel sem: „To je Pick, ki naznanja, da je treba pognati ventilatorje. Postopek s plinom je končan.“ — Predstojnik tehničnih naprav je premaknil neko ročico, ozračje se je streslo od zamolklega hrumenja. Himmler je znova pogledal na uro.

Odšli smo k plinski celici. Pokazal sem na vrsto stebrov iz preluknjane pločevine in pri tem nisem pozabil omeniti, da se imam za to zamisel zahvaliti Picku. Jelniki iz sonderkomanda, obuli v visoke gumijaste škornje, so grozde trupel polivali z močnimi curki vode. Himmlerju sem razložil, zakaj ta postopek. Neki oficir iz njegovega spremstva je za mojimi hrbtom porogljivo rekel: „No, navsezadnje pa le dobijo prho!“ — Odgovorilo mu je nekaj pritajenih smehov. Himmler se ni ozrl, njegov obraz je ostal brezizrazen.

(Se nadaljuje)

JANEZ ŠVAJNCER:

(HUMORESKA)

Selitev

„Vi ste predsednik hišnega sveta. Zame to sploh ni noben poklic. Za vas sem še zmeraj narednik. Razumete? Če se vam ni pobilisnilo, vam povem še enkrat, da se poživigam na celo hišo z vami vred.“

Gospod Zgagac bi dostojanstveno oasel, če se mu ne bi zapletale noge. Lovil se je za ograjo in si z obema rokama pomagal po stopnicah.

Na vrhu je postal, pogledal navzdol, pljunil v lijak in ponovil: „Jaz sem narednik.“ Potem je s pestjo nabijal po vratih, dokler se ni pojavila med njimi debeluška. „Si spet ležala, al“ je karajoče zlogoval gospod Zgagac.

„Ti se vlačiš okoli, mene pa puščiš samo,“ je vrisnila gospa Pik.

„Nehaj, da se ne bom spozabil!“ „Ti, kar poskusi, če si upaš! Bi rad spet videl zvezde pri belem dnevu?“

Gospod Zgagac se je skrotovčil, kakor da bo vsak hip začelo padati po njem. Odmajal se je v kuhinjo in se kmalu vrnil s pokrovko, ki jo je kakor ščit držal pred seboj.

„Kaj hočeš?“ je mirno vprašala gospa Pik.

„Jaz...“ je zajeceljal gospod Zgagac, „...jaz nič, le ti mi groziš.“

„Spravi se v posteljo, da bo mir.“ „Ti mi ne boš ukazovala! Trideset sem jih imel pod seboj. Razumeš! Kadar so me zagledali so udarili s petami skupaj, da so se zakresale iskre. Razumemo, gospod narednik, so rekli in niso mignili z očesom. Zato boš plesala, kakor jaz hočem.“

Gospa Pik je treščila krožnik na tla, da se je razlezel na tisoče koščkov. Ker to ni posebno spremenilo trenutnega položaja, je naslednjega usmerila gospodu Zgagcu na glavo.

„To je pa že od sile,“ je zagrgal in obležal kot prazna zračnica.

Nikdo ju ne bi slišal, če bi sama stanovala v hiši. Toda najbližjega sosedu sta imela takoj za kuhinjsko steno. Tam sta mož in žena pravkar legla h počitku, ker sta oba delala v jutranji izmeni. „Taki sosedje,“ je vzdihnila ona. „Kakšni sosedje! Stari je pravi rokavničar,“ je rekel on in se silil k spanju. Ko je za steno potihnilo, je dodal: „Prva runda je pri kraju. V odmoru bosta pokadila cigareto, potem pa se bosta zapodila naprej.“

Če bi gospod Zgagac slišal sosedu za steno, bi mu pritrdil. Toda tedaj se je šele pobiral s tal. Odprl je oči in si jih pomencal, ko da se mu padle iz tečajev. Polej je izprožil nogo, za njo še drugo in porinil glavo pod vodovodno pipo.

„Na tleh si ne bom postiljal,“ je rekel in odšel v sobo.

Gospa Pik je ležala na postelji in pogledovala v strop. Gospod Zgagac se je slekkel in ji obrnil hrbet. Kmalu je začelo vreti iz njega: „Brdavs! Zlodej! Brdavs! Zlodej!“ Lepo počasi in brez prestanka. Gospa Pik ni zinila nobene, v ušesa ji je dotekalo kot uspravanka, kar je tudi praktično dokazala, saj je čez nekaj trenutkov že enakomerno vlekla žago.

Soseda za steno sta se medtem približala do tiste meje, ko se človek počasi pogreza v spanec in mu je že skorajda vseeno, kaj se dogaja okoli njega. Morda bi jima Zgagčevo oglašanje prijetno božalo ušesa, toda ker je možakar nenadoma zavpil: „Brdavs! Zlodej!“ sta bila spet prebujena.

Zjutraj so stanovalci drug za drugim prihajali k predsedniku hišnega sveta in se pritoževali: „Ne moremo spati. Če bi bilo samo eno noč, bi še potrpeli, toda že ves teden nimamo miru. Teden pa je dolg, in ker ne spimo, smo začeli hujšati. V službi moramo biti spočiti. Napravite red in pošljite gospoda Zgagca, od koder je prišel.“

Predsednik hišnega sveta je zaspalo zehnil, kar je pomenilo, da se mu godi isto kot vsem drugim v hiši. Še tisto popoldne so sklicali izredni sestanek. Niso hodili okoli vogalov, ampak so takoj izbrali tričlansko delegacijo, ki je odšla na stanovanjski urad in povedala, kako je in kaj se dogaja. Uradnik je

poslušal, prikimal in zapisal vse do pike, kar so mu povedali. „Napravili bomo, kar je v naših močeh,“ jim je rekel ob slovesu.

S srca se jim je odvalil kamen. Čakali so in potrpežljivo šteli dneve, ko bodo rešeni nadloge v hiši.

„Gospod Zgagac pravzaprav niti ni tako slab, kot sem si mislila,“ je rekla hišnica. „Vsako jutro me lepo pozdravi in pobere kako smet na hodniku.“

Tudi drugi so to opazili. Tisto s smetmi je bilo res, le da jih sami niso utegnili pobirati. In so se razdelili v dva tabora. Tisti, ki so prebivali v pritličju in v prvem nadstropju, so se zavzeli za možakarja: „Naj ostane v hiši, nam ni napoti.“ Tisti, ki so prebivali v drugem in tretjem nadstropju pa so vztrajali: „Proč mora.“

Postajali so glasni, da je moral poseči vmes predsednik hišnega sveta. „Ljudje, bodite pametni!“ je rekel prepričevalno. „Živeli ste v slogi, a zdaj ste se začeli prepirati.“

„Gospodu Zgagcu se godi krivica,“ se je postavil predstavnik iz spodnje polovice hiše.

„Potuhnil se je, mrcina,“ je pribil predstavnik iz gornje polovice hiše.

„Ali ste glasovali, da mora od tod, vas vprašam?“ je vprašal predsednik hišnega sveta. „No, torej. Smo otroci ali odrasli?“ Vsi okoli njega so mu pritrdili. Zato je obveljalo, kar so sklenili na izrednem sestanku, da so namreč gospodu Zgagcu ure med njimi štete.

Nekaj dni je vladalo zatišje in ponoči so mirno spali celo dojenčki. Potem je bilo, kakor da je sovražnik samovoljno prekinil premirje. Zgodilo se je tedaj, ko je gospa Pik stresla polno smetišnico skozi okno. Smola je hotela, da je prav tisti hip stopil na dvorišče njen najbližji sosed. Pokril ga je oblak in tisto s smetišnice mu je porinilo klubuk z glave.

„Račun za čistilnico boste plačali vi! Vi...“, gospa Pik,“ je vzkliknil prizadeti ogorčeno in kot gumo nategnil zadnje besede.

Gospa Pik je bila pogumna ženska, a je le izginila za oknom. Toliko pa je utegnila pogledati, da je hladnokrvno ocenila nastali položaj pod seboj. Izza vogala se je prikazal gospod Zgagac. Obstal je kot vkopan in ni vedel, ali bi se smejal ali bi si otnil solzo. Zavrtel je palico v roki in kolikor mogoče mirno dejal: „Menda vam je nekaj priletelo od zgoraj navzdol.“

„Pazite, da ne bo padlo tudi na vas!“ mu je vrnil najbližji sosed in se zagnal proti njemu. Gospod Zgagac se ni posebno navduševal za šport, toda tokrat je preizkusil svoje nožne zmogljivosti in zdiral

IZREKI

● **Mož, ki vstopi v toaletno sobico svoje žene, je ali filozof ali bedak.**

(Arnould)

● **Rahlo diskretna žena ne bo zatajila svojega ljubimca, rajši bo zatajila soproga.**

(Asselin)

● **Ko žena ni več ljubljena, poskuša vse drugo, samo da ne joče.**

(Du Barry)

● **Povejte mi vzrok: vem, da se za njim skriva ženska.**

(Beaumont)

● **Ljubica je mleko, nevesta je maslo, soproga je sir.**

(Börne)

● **Ženske niso nikdar tako močne kakor tistikrat, ko se oborožijo z lastnimi slabostmi.**

(Deffant)

● **Ženska, ki ni lepa, je vedno grša od moškega, ki ni lep.**

(Gay)

● **Presojajoč ženske, nikdar ne pomislimo, kako težko je biti ženska.**

(Gerald)

JEAN PAUL SERGE:

Zanesljivo zdravilo

Samo nekaj vas prosim: niti z besedico mi ne omenjajte nudizma in nudistov! Že če pomislim nanje — bi grizel! Sicer pa priznajte tudi sami, takole intimno med nami: ali je kaj bolj odvratnega, kot če se moški sprehaja v Adamovem kostumu! (Ženskam vitke linije Evin kostim že nekako pristajajo!) In to danes v dvajsetem stoletju!

Ko bi privrženci te gole religije izvajali svoje direktno potomstvo od Venere in Apolona, bi jim človek še oprastil... Tudi gledani že zdavnaj zrelega možakarja, ki se mu komaj še drži na glavi šop las, ali pa popolnoma plešastega šestdesetletnika, kako se gola kot novorojenčka sprehajata brez senčice sramu po nudistični plaži, kot na primer moj tast, priznajte, ob tem pogledu bi človek eksplodiral.

Ta moj tast se je naselil pri nas, pri meni in moji ženi, svoji hčerki, potem ko je ovdovel. Saj v bistvu ni slab človek. Celo nasprotno! Toda nekaj se mu je moralo v glavi zavrteti in na stara leta se je vpisal med nudiste. Ves božji dan se gol potika po hiši, z ženo pa umirava od strahu, da se zdaj zdaj od nekod pojavi obisk. Zaradi njega smo dali otroke v internet, da jih ne bo oblivala rdečica zaradi dedkovih popadkov...

Zaradi njega se nam je priskutilo tudi poletje. Ko začuti sonce, se takoj ves gol spusti na vrt in zaliva rože ali pa plove gredice, pred radovednimi in zasmehljivimi

pogledi sosedov pa ga zaklanjajo samo redke veje grmovja ob plotu...

Berem v sobi časopis, ko me nenadoma pretrese krik groze. In že priteče žena in me pomiri:

»Oče je šel spat na vrt...«

Od same sramote smo hoteli zamenjati stanovanje in se preseliti kam v nadstropje; premislili smo se, ko smo se spomnili, da se bo gol sprehajal po balkonu na cesti strani hiše.

Obupani do skrajnosti smo skušali dedka zlepa odvaditi te strašne navade. Po ovinkih smo ga prepričevali, da nudizem ni primeren za resnega gospoda, da predstavlja napad na javno moralo in podobno, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Niti to ne, ko je sosed glasno zavpil nanj:

»Tega starca brez sramu bi bilo treba internirati!«

Na srečo ga nismo internirali — mimogrede rečeno, mislili smo tudi že na to —, ker nam je priskočil na pomoč hišni prijatelj. Je vpliven človek in poln razumevanja za človeške tegobe. Obljubil nam je, da nam bo pomagal. In pomagal nam je — naj mu bo hvala na tem in na onem svetu! Preskrbel je mojemu tastu odlikovanje: akademsko palmo (kajti tast je profesor v pokojju). In kaj naj zdaj rečem? Od tedaj niti v najhujši tropski vročini tast ne sleče sakoja z odlikovanjem... Za nudizem noče niti slišati več...

Klasična vzgoja

To je bil nepozaben dogodek. Batik, dijak drugega razreda gimnazije, najrevnejši v šoli, marljivo, pohvalnega obnašanja, fant, ki je šel brezplačno na izlete, v začetku leta pa dobival tri zvezke za pet krajarjev, torej dijak z vzornim obnašanjem, se je zmedel, ko je prišla na njega vrsta za spraševanje latinščine. Vstal je in dejal:

— Gospod profesor, na stranišče moram!

Profesorja Tomca bi skorajda zadela kap. Inšpektor Helmuth, ki je stal zraven njega, je prebledel kot zid, nato pa strogo vprašal Batika:

— S kakšno pravico uporabljate v tem prostoru besedo stranišče? Lepo mu pojasnite, gospod profesor, kako dobro vzgojeni fant prosi dovoljenje, da za deset minut zapusti razred. Ta prekršek mora v dnevnik!

Inšpektor še enkrat zaničujoče pogleda učenca ter sede. Profesor Tomc zakašlja ter reče:

— Torej, kot nas uči zgodovina rimske književnosti, so rimski pesniki uporabljali v svojih delih samo družbeno konvencionalne izraze. Na osnovi tega torej lahko zaključimo...

Batik ga je prekinil. Bil je bled in tresel se je:

— Prosil bi, če lahko grem ven.

— Ne, Batik. Zdaj je že prepozno. Prepozno je fant, zdaj uporabljati pristojnejše izraze, ko smo že padli v nemoralo.

Batikov nemir je dosegel vrhunec. Proseče je gledal inšpektorja, nato mu je pogled zašel k sliki na steni, k ruševinam templja v Karnaku. Oči so se mu zaslepile. Ko bi bil vsaj med temi ruševinami!

Nejasno je slišal, kako profesor nadaljuje:

— Koliko truda sem že vložil, da bi se pri vsaki vaši besedi videli sledovi mojih naporov, da bi iz vas naredil dostojne ljudi. Latini bi vam obrnili hrbet.

— Gospod profesor! je zajokal fant.

— Molčite! Razen prostastva opažam še eno vašo slabost. Odgovarjate ter pozabljate, da ste reven učenec, prost šolnine. Zapomnite si vsi, da edino dostojne besede odkrivajo plemenito srce.

Batik je zardeval, drhtel, oči so se mu solzile, razen tega pa ga je njegov sosed iz klopi žgečkal po kolenih.

— Zato vas moram primreno kaznovati, Batik. Kot barbar ste nas vznemirili v našem miru, zaradi odvratne grobe in prostastke besede vam zares pristojno ime barbar...

V bližini Batika se nenadoma dvigne pet rok.

— Kaj bi radi povedali?

— Prosim, gospod profesor, lahko odpremo okna?...

Jaroslav Hašek

po stopnicah. Odbijal se je z njih kakor žoga in dvakrat je preskočil po tri stopnice hkrati. Če bi bil na dirkalni stezi, bi na cilju za glavo pretrgal trak, on pa je butnil v priprta vrata, da ga je položilo na vse štiri, ko da se je pripravljaj za nastop v plavalnem bazenu.

Gospa Pik je obrnila ključ v vratih in pomagala gospodu Zgagcu na noge. Tiščala sta nosove na ključavnico in čez nekaj časa, ko je gospod Zgagac prišel do sape, složno zameketala na hodnik: „Brdavs! Zlodej! Brdavs! Zlodej!“

Najbližji sosed je to slišal skozi steno v sobo, kjer si je preoblačil popackano obleko. Nikdo ne ve, ali ga je pograbila jeza ali je imel tako moč v rokah, zgodilo se je pač, da je ščetka v silnem loku zadela vrata, na katera sta tiščala nosove gospod Zgagac in gospa Pik. In sta kakor dogovorjeno utihnili.

Tako je napočil dan, ko je predsednik hišnega sveta dobil obvestilo od stanovanjske uprave, da je ugodno rešena pritožba in da se mora gospa Pik odseliti. Stanovanje ji je dodeljeno v ulici z enodružinskimi hišami.

„Rešeni smo nadloge!“ so zadovoljno vzkliknili stanovalci in obljubili, da bodo brezplačno pomagali pri selitvi.

„O gospodu Zgagcu v odločbi ni niti besede,“ je pripomnil najbližji sosed. Odleglo mu je, ko je zvedel kako je s to stvarjo. Gospa Pik ni obdržala svojega dekliskega imena, ker z gospodom Zgagcem ni bila na matičnem uradu. Gospod Zgagac je poročen po vseh veljavnih predpisih, a ne z gospo Pik. K njej prihaja samo v goste.

„Če je tako, sploh nima kaj iskati v naši hiši,“ je rekel najbližji sosed. „Tako je,“ so pritrdili stanovalci. A so utihnili, ko so pomislili na odločbo stanovanjske uprave.

Ko je pripeljal kamion, sta se gospa Pik in gospod Zgagac oglasila z okna: „Če ste prišli po naju, ne bo nič s selitvijo.“ Ker šofer ni dobro slišal, sta povedala vse še enkrat. „Zaradi mene napravite, kakor hočete,“ je odgovoril in pogljal motor.

Stanovalci so prihajali na hodnik, ker so obljubili svojo pomoč, in potrkali na vrata.

„Brdavs! Zlodej! Brdavs! Zlodej!“ sta jim voščila v pozdrav gospa Pik in gospod Zgagac.

Ko so si stanovalci opomogli od presenečenja, so odhiteli k predsedniku hišnega sveta in mu potložili: „Službo smo zamudili, onadva pa se nočeta seliti.“

„Tovariši, ne razburjajte se,“ jim je rekel predsednik hišnega sveta. „Saj se ne moreta seliti, ko pa je tista hiša že zasedena. Kdor prej pride, prej melje. Sicer še ni vse izgubljeno. Lahko se zgodi, da na vsem lepem umreta, pa bomo imeli mir pred njima ali ne?“

Avstrijski dogodki

OD SREDE DO SREDE

Nov radijski program

Uprava avstrijskega radia in televizije se je ta teden predstavila z novim radijskim programom, ki bo stopil v veljavo 1. oktobra. Program „Avstrija 1“ bo vseboval duhovno-kulturni program na visoki ravni, program „Avstrija regional“ bo oddajal tipični avstrijski program, prilagojen na interese zveznih dežel in njihovih študij, medtem ko bo program „Avstrija 3“ vseboval izrazit zabavni program.

Sodnijske preiskave proti Olahu

Na kongresu Zveze sindikatov Avstrije je v tork predsednik kontrolne komisije prof. Klenner govoril o zadevi Olah. Kakor znano je bil Olah kot nekdanji predsednik Zveze sindikatov Avstrije obdolžen samovoljne uporabe 1,8 milijona šilingov. Ta zadeva je bila v vodstvu sindikatov znana že leta 1963, vendar je do prijave zadeve pri sodišču prišlo šele pozneje.

Prof. Klenner je kongresu sporočil, da bodo sodnijske preiskave v kratkem zaključene. Ugotovitve preiskav obsegajo 12 zvezkov, ki pa imajo še vrsto prilog.

Nova mestna vrtnarija v Celovcu

Koncem minulega tedna je mesto Celovec izročilo novo mestno vrtnarijo svojemu namenu. Objekti nove vrtnarije ležijo zahodno od celovškega stadiona na površini 4,76 hektarjev. Objekte so pričeli graditi 11. marca 1966, stali pa so 9 milijonov šilingov. Med njimi je 9 rastlinjakov v dolžini 8,5 do 14,5 metra v skupni izmeri 28 arov in stanovanjska hiša za 10 družin.

Nova mestna vrtnarija razpolaga s pridelovno površino 4,5 hektarja. Na njej je trenutno 22.000 sadik iris, 26.000 sadik raznega grmičevja in 1900 azalej in rododendronov, kar vse je namenjeno za novi Evropski park ob Vrbskem jezeru, poleg tega pa še okoli 30.000 sadik raznega drevja. Tako bo nova vrtnarija še bolj kot stara prispevala k cilju mestnih očetov, da spremenijo Celovec v mesto vrto.

18 mostov v dveh tednih

Po hudem neurju, ki je 9. in 10. septembra divjalo nad dolinami Lieser in Malta, so pionirji avstrijske vojske tekom 14 dni popravili in izgradili 18 mostov v skupni dolžini 233 metrov. Poleg tega so zavarovali zrušeno in poškodovano obrežje potokov ter popravili elektro- in vodovode.

Pri delu je bilo zaposlenih 300 pionirjev, ki so skupno opravili 30.000 delovnih ur, kar pomeni, da je vsak pionir delal v povprečju 10 ur na dan. V znak zahvale za dalekosežno in nesebično pomoč jim je prebivalstvo obeh dolin v soboto priredilo dostojen poslovilni večer.

Sto let železnice čez Brenner

Ob navzočnosti vladnih predstavnikov z Dunaja je v soboto iz Innsbrucka proti Brennerju odpeljala garnitura osebnega vlaka, kakor je odpeljala prvič pred 100 leti na tej progi. Tako je Avstrija praznovala stoletnico obstoja te važne prometne zveze med evropskim severom in jugom. Prvotno je bilo predvideno, da bo jubilejni vlak vozil do Bolzana na Južnem Tirolskem, ker pa je Italija odpovedala sodelovanje, se je ustavil v Griesu ob Brennerju.

Razstava psov na Dunaju

Na Dunaju so pripravili mednarodno razstavo psov, ki jo bodo danes odprli. 913 psov 76 pasem iz 10 držav se bo na razstavi pomerilo za „dunajskega prvaka 1967“.

Celovec sedež uprave naftovoda

Generalni direktor ÖMV Bauer in koroški deželni glavar Sima sta se v četrtek minulega tedna sporazumela, da bo sedež družbe, ki bo gradila in vzdrževala naftovod Trst-Dunaj, v Celovcu. Ob tej priložnosti je deželni glavar Sima znova obžaloval, da druga rafinerija ob tem naftovodu ne bo imela svojega sedeža v območju Pliberka.

NAJBOLJ ZANESLJIVO RASTOČA SADNA DREVESKA NUDI DOMAČA DREVESNICA

MARKO POLZER, pd. LAZAR pri št. Vidu v Podjuni

Ribez, četplja in maravdij polovična cena

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA I. PROGRAM

Poročila: 5.30, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.30, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah in praznikih): 6.10 Male dragocenosti — 7.20 Male dragocenosti — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Oddaja v francoščini in angleščini — 9.00 Za prijatelja glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Lepi glas — 11.30 Roman v nadaljevanjih — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.30 Znameniti orkestri — 14.45 Mednarodna gospodarska poročila — 15.00 Več učiti, več znati — 15.45 Koncertna ura — 17.20 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled sporeda.

Sobota, 30. 9.: 6.05 Oddaja kmetijskih delavcev — 8.05 Domači vrli — 8.45 Domača književnost — 11.00 Naša lepa domovina — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek kot ti in jaz — 15.50 Kjer pojejo, ostanemo — 16.15 Aktualna reportaža — 17.00 Dve kitari ob Innu — 19.30 Srečevališče — 20.20 Orkestralni koncert.

Nedelja, 1. 10.: 7.05 Včerajšnji favoriti popevk — 8.05 Ogledalo tiska — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.15 Ciklus dunajskih simfonikov — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 14.30 Štirideset dni Muse Dagh, roman — 15.00 Na rahlih strunah — 16.30 Krizem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Pomembni znanstveniki — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.10 Majstri trikotlinskega takla — 20.00 Glasbena svetovna gledališče — 21.30 Resno glasbo jemljemo resno, satirična oddaja.

Ponedeljek, 2. 10.: 16.45 Tri balade Carla Loewa — 17.15 Pogled v liliarne ravni — 20.00 Evropa-koncert — 21.00 Dunajska šola — 21.30 O tem lahko govorimo — 22.10 Športni feljton.

Torek, 3. 10.: 16.45 Balade poje Hans Lüttgen — 17.15 Čudeži so razprodani — 17.30 Znanje časa — 20.00 Od Ostarrichi do Avstrije — 21.00 Danska zabavna glasba — 22.15 Salzburški nočni študij.

Sreda, 4. 10.: 16.45 Pesmi in balade — 17.15 Lirični svet Ingeborge Bachmann — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Mednarodni orkestralni in zborovski ciklus — 22.10 La Boutique.

Četrtek, 5. 10.: 16.45 Pesmi in balade — 17.15 Avstrijska literaturna danes — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Na poti po Evropi — 21.00 Vsaka reč ima dve strani — 21.30 Posvetilo za časa življenja — 22.10 Katoliška radioakademija.

Petek, 6. 10.: 16.45 Mozartove pesmi — 17.15 Srečanje z Luisom Trenkerjem — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Od česar živimo in umiramo — 21.15 Zabavna glasba — 22.15 La Boutique.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.10, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah in praznikih): 5.45 Kmetijska oddaja — 6.25 Jutranja razmišljanja — 6.50 Jutranja telovadba — 8.10 Gospodarska oddaja — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 11.45 Avtomobilisti med potjo — 13.25 Opoldanski koncert — 18.30 Odmev časa — 19.57 Pregled sporeda — 23.10 Ogledalo poročil.

Nedelja, 1. 10.: 6.40 Ljudska glasba — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Konj, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.03 Avtomobilisti med potjo — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.25 Vedro in veselo — 13.45 Koroška laska ura — 14.30 Koncert po željah — 17.05 Čaj ob petih — 18.00 Koroško ogledalo tiska — 18.15 Pogovor o umetnosti — 18.45 Koroški otroški zbori — 19.00 Nedeljski šport — 19.45 Govori koroški deželni glavar — 20.10 Kaj mislite, gospod Farkas — 20.40 Melodije Roberta Stolzja.

Ponedeljek, 2. 10.: 8.20 Rdeči križ išče — 8.30 Štirideset dni Muse Dagh roman — 9.30 Štiri pisani sveti — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Kar mi dopade, je živahen lov — 18.15 Pihalna glasba — 19.30 XY ve vse — 20.10 Imeti otroka, slušna igra — 21.30 Zabavni koncert.

Torek, 3. 10.: 8.20 Ljudska glasba — 9.30 Melodije za zabavo — 14.00 Za našo mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Nova koroška pesem — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Vabim vas, gospodična — 18.00 Celrt ure kulturnega urada — 18.15 Pihalna glasba — 20.10 Orkestralni koncert — 22.20 Plesna glasba.

Sreda, 4. 10.: 8.20 Operni koncert — 9.30 Mala zgodovina medicine — 9.45 Grem na visoko planino — 14.00 Celrt ure kulturnega urada — 15.00 Zveneti jazz-magazin — 15.30 Otroška ura — 17.10 Na prelahko in ne preleško — 18.15 Hobby — 19.40 Srečevališče — 20.10 Ob osmih se prične noč — 21.00 Brati in razumeti.

Četrtek, 5. 10.: 8.20 Zabavni koncert — 9.30 Dežela ob Dravi — 14.00 Posrebej za vas — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Analiza učenja — 15.45 Ljudstvo in domovina — 17.10 Benetke — 18.15 Koroška pihalna godba — 19.30 XY ve vse — 20.10 Alpska laska ura — 21.00 Pripovedujemo in prepevamo o deželi Drave.

Petek, 6. 10.: 8.20 Operni koncert — 9.30 Romunska ljudska glasba — 14.00 Koroške pravljice — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Mladinska glasba — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.15 Kulturni razgledi — 20.10 Koroška laska ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

III. PROGRAM

Poročila: Od 8. do 20. ure vsako uro, nato pa ob 22.00, 23.00 in 24.00.

Dnevne oddaje: 8.11 Prosimo prav prijazno — 9.03 Stereo studio — 10.05 Od kontinenta do kontinenta — 11.03 Veseli ob enajstih — 12.03 Music-Hall — 13.10 Espresso — 14.03 Klub ob dveh — 15.03 Glasbeni boks mladinske redakcije — 16.03 Stereo-studio — 18.03 Dobro razpoloženi — 19.10 Glasba z Latinske Amerike.

Sobota, 30. 9.: (kot 2. program) 6.20 Govori Fritz Schilling — 9.00 Dobretočki v Avstriji — 9.20 Gospodarska za vsakogar — 9.45 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 15.05 Prvi slavnostni koncert avstrijskega radia — 17.10 Šport in glasba — 18.35 Graški jesenski sejem — 20.45 Mednarodni plesni parket.

Slovenske oddaje

Sobota, 30. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.00 Zbiri pojo.

Nedelja, 1. 10.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 2. 10.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Zena in dom — Koroški pevski zbori.

Torek, 3. 10.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Cerkev in svet.

Sreda, 4. 10.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zagramo.

Celrtrek, 5. 10.: 14.15 Poročila, objave — Solistična ura — Emancipacija žene.

Petek, 6. 10.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Za krmilom.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 237,1 — 257 — 212,4 m.
UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 98,5 — 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena malineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočamo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 30. 9.: 8.55 Pajla z nami, otroci — 9.25 Trobenta in klarinet — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.20 Slovenske narodne in zabavne — 12.10 Iz naše glasbene romantike — 12.40 Dijak prosjak — 14.05 Melodije za dober tek — 15.40 Iz opere Pikova dama — 17.35 Igramo beat — 18.15 Domače pesmi in napetosti — 18.50 S knjižnega trga — 20.10 Revijška glasba — 20.30 Korporala se držijo smola — 21.15 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za našo izseljenstvo.

Nedelja, 1. 10.: 7.30 Za kmetijsko proizvodnjo — 8.05 Jurček, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.30 Strizek Albert, igra — 18.15 Operne arije — 20.10 V nedeljo zvečer.

Ponedeljek, 2. 10.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.30 Iz opernega sveta — 10.35 Priložna knjiga, podlistek — 11.20 Melodije v plesnem ritmu — 12.10 Glasba za razne zasedbe — 12.40 Fantje s Praprotna — 14.35 Voščila — 15.40 Zbora Svoboda iz Pirana in Kapra — 17.05 Operni koncert — 18.15 Slovenske melodije — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Ravija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 21.00 Glasbeni večeri RTV Beograd.

Torek, 3. 10.: 9.25 Pojo znameniti baritonisti — 10.15 Naši zabavni orkestri in ansambli — 11.20 Slovenska narodna glasba — 12.10 Kolektivsko operetne in orkestralne glasbe — 12.40 Pihalna godba Rudolfa Urbanec — 14.05 Pisan spored zabavnih melodij — 15.45 V tork nasvidenje — 17.05 Iz naših koncertnih dvoran — 18.15 Polke in valčki — 18.50 Na mednarodnih križpotih — 20.30 Zasedovalci, igra — 21.23 Pesem godal.

Sreda, 4. 10.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Od popevke do popevke — 12.10 Dva baročna koncerta — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Voščila — 15.40 Iz opere Fidelio — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Ljubiteljem operetnih zvokov — 18.45 Naš razgovor — 20.10 Ekvinokcij, opera.

Četrtek, 5. 10.: 9.25 Srednjeveška ljubezen, suita — 10.15 Minute z našimi sopranistkami — 11.20 Opoldanski cociail lahke glasbe — 12.10 Madžarske melodije in ritmi — 12.40 Harmonikarski orkester — 14.05 Izbrali smo vam — 15.40 Glasba iz Južne Amerike — 17.05 Četrtekovi simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Četrtekovi večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 6. 10.: 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Palela lepih melodij — 10.35 Pnin, podlistek — 11.20 Zvoki za razvedrilo — 12.10 Iz domače koncertne literature — 12.40 Igrajo domači pihalni ansambli — 14.35 Voščila — 15.40 Zabavni zbori — 17.05 Koncert po željah — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Kulturni globus — 20.10 Bolgarski zbor Gusla — 20.30 Plesna glasba današnjih dni — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek.
Frekvence 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.
Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.
Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige iz vojnih časov

- Hans Habe: **ČE JIH TISOČ PADE**, roman iz prve svetovne vojne, 360 str., ppl. 54 šil.
- Ivan Matičič: **SKOZI PLAMENE PRVE SVETOVNE VOJNE**, knjiga spominov, 400 str., ilustr., ppl. 54 šil.
- Stefan Heym: **ZADEVA GLASENAPP**, roman o nacističnem nasilju na Češkem, 272 str., ppl. 62 šil.
- H. L. Humes: **V PODZEMLJU**, roman o francoskem odporiškem gibanju, tri knjige skupaj 1108 str., ppl. 120 šil.
- Ilja Ehrenburg: **PADEC PARIZA**, roman o Franciji pred in med drugo svetovno vojno, 528 str., ppl. 68 šil.
- Z OČMI ZAZRTIMI V SVOBODO**, zbornik slovenskega slovstva s tematiko koncentracijskega taborišča, 390 str., slik. priloge, ppl. 75 šil.
- Erich M. Remarque: **ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI**, roman iz druge svetovne vojne, 440 str., pl. 60 šil.
- Dobrica Čosič: **DALEČ JE SONCE**, roman o junaških bojih partizanskega oddelka, 280 str., br. 26 šil.
- Claudio Pughli: **ZADNJA URA**, roman o boju italijanskih domoljubov proti fašizmu, 180 str., ppl. 35 šil.
- Krakar-Kumar: **OD TOD SO BEŽALE ŠE PTICE**, dokumenti iz nacističnih koncentracijskih taborišč, 112 str. vel. formata, ilustr., pl. 52 šil.
- Ivan Ribič: **GOZDOVI SO MI POVEDALI**, zbirka partizanskih povesti, 208 str., pl. 20 šil.
- Gaston Charlet: **KAZNILNICA V SNEGU**, spomini na usodo pripornikov, ki so gradili Ljubeljski predor, 160 str., slik. priloge, ppl. 34 šil.
- Matevž Hec: **LJUBEZEN IN OROŽJE**, zbirka novel iz partizanskih časov, 228 str., pl. 38 šil.
- Hans H. Kirs: **NOČ GENERALOV**, roman iz druge svetovne vojne, 364 str., pl. 69 šil.
- IZ KRVY RDEČE**, antologija del slovenskih pisateljev, ki so padli v narodno-osvobodilni borbi, 204 str., ilustr., ppl. 42 šil.
- Lev N. Tolstoj: **VOJNA IN MIR**, veliki roman iz časov napoleonskih vojn, dve knjigi skupaj 1608 str., pl. 96 šil.
- MORJE GNEVA IN SVOBODE**, zbornik partizanske borbe na Jadranskem morju, 236 str., ilustr., ppl. 62 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

PEČI in
ŠTEDILNIKI
v največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 201

Sobota, 30. 9.: 12.10 Alpska jezera — 13.30 Semeni plošč — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Avtoradio — 16.30 Pravljice slovenskih avtorjev — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.00 Ljudske pesmi iz Nadiške doline — 19.00 Počitniška srečanja — 19.15 Il Premio Italia — 20.35 Teden v Italiji.

Nedelja, 1. 10.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Od nedelje do nedelje na našem valu — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.30 Plaha vdova, povest — 17.30 Prijatelji zborovskega petja — 20.30 Iz slovenske folklorne — 21.00 Vaški ansambli.

Ponedeljek, 2. 10.: 12.10 Počitniška srečanja — 13.30 Priljubljene melodije — 17.20 Na vse, toda o vsem — 17.50 Starokrščanske bazilike v Italiji — 18.00 Novi zbor Montasio — 19.30 Kako in zakaj — 20.50 Pripovedništvo naše dežele — 22.30 Slovenski solisti.

Torek, 3. 10.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 17.20 Slovenščina za Slovence — 17.40 Radijska univerza — 18.30 Koncertisti naše dežele — 20.35 Orfej, pastoralna pravljica.

Sreda, 4. 10.: 12.10 Liki iz naše preteklosti — 13.30 Glasba iz filmov in revij — 17.20 Odvetnik za vsakogar — 18.30 Nove plošče resne glasbe — 19.10 Zdravniška svetovalnica — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 5. 10.: 12.10 Znanost in tehnika — 17.20 Pregled zgodovine italijanskega slovstva — 18.30 Sodobni italijanski klasiki — 19.10 Pisani balončki — 20.30 Za narodov blagor, igra.

Petek, 6. 10.: 12.10 Gospodinja nakupuje — 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta — 17.20 Na vse, toda o vsem — 18.00 Zbor Tone Tomič — 19.10 Novela 20. stoletja — 20.35 Gospodarstvo in delo — 20.50 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 30. 9.: 17.03 Listama po slikanici — 17.25 Za družino — 17.55 Stališče — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tovariš, musical — 21.55 Športni dnevniki.

Nedelja, 1. 10.: 16.33 Napačni bomboni — 17.30 Svet mladine — 18.00 Pustolovičine dobrega vojaka Švejka — 18.30 Operni vodič — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Nedeljski šport — 20.15 Ženska, ki ve vse — 21.55 Koncert.

Ponedeljek, 2. 10.: 18.30 Dan otroka — 19.00 To je samo v Rimu — 19.30 Čas v sliki — 20.15 13. luknja — 21.05 Casovni ventil.

Torek, 3. 10.: 18.00 Angleščina — 18.30 Nočni kurir javlja — 19.00 Podoba Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ukradena leta, igra — 21.45 Mesni pogovori.

Sreda, 4. 10.: 11.03 Steklena copata — 17.03 Zivali in leta Zofka — 17.45 Otroci in galebi — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Aktualna kultura — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kalifornski cesar — 21.40 10 let potovanja v vesolje.

Četrtek, 5. 10.: 12.00 Kaj lahko postanem — 18.00 Italijanščina — 18.30 Ljubljenci naših staršev — 19.00 Športni kaledioskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pekleni strah, igra.

Petek, 6. 10.: 11.03 Kalifornski cesar — 18.00 Francoščina — 18.30 Voz 54, prosim, javili — 19.00 Zelen svet — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Belphegor, kriminalka — 21.25 Čuda živalskega sveta — 22.25 Karl Böhm in dunajski simfoniki.